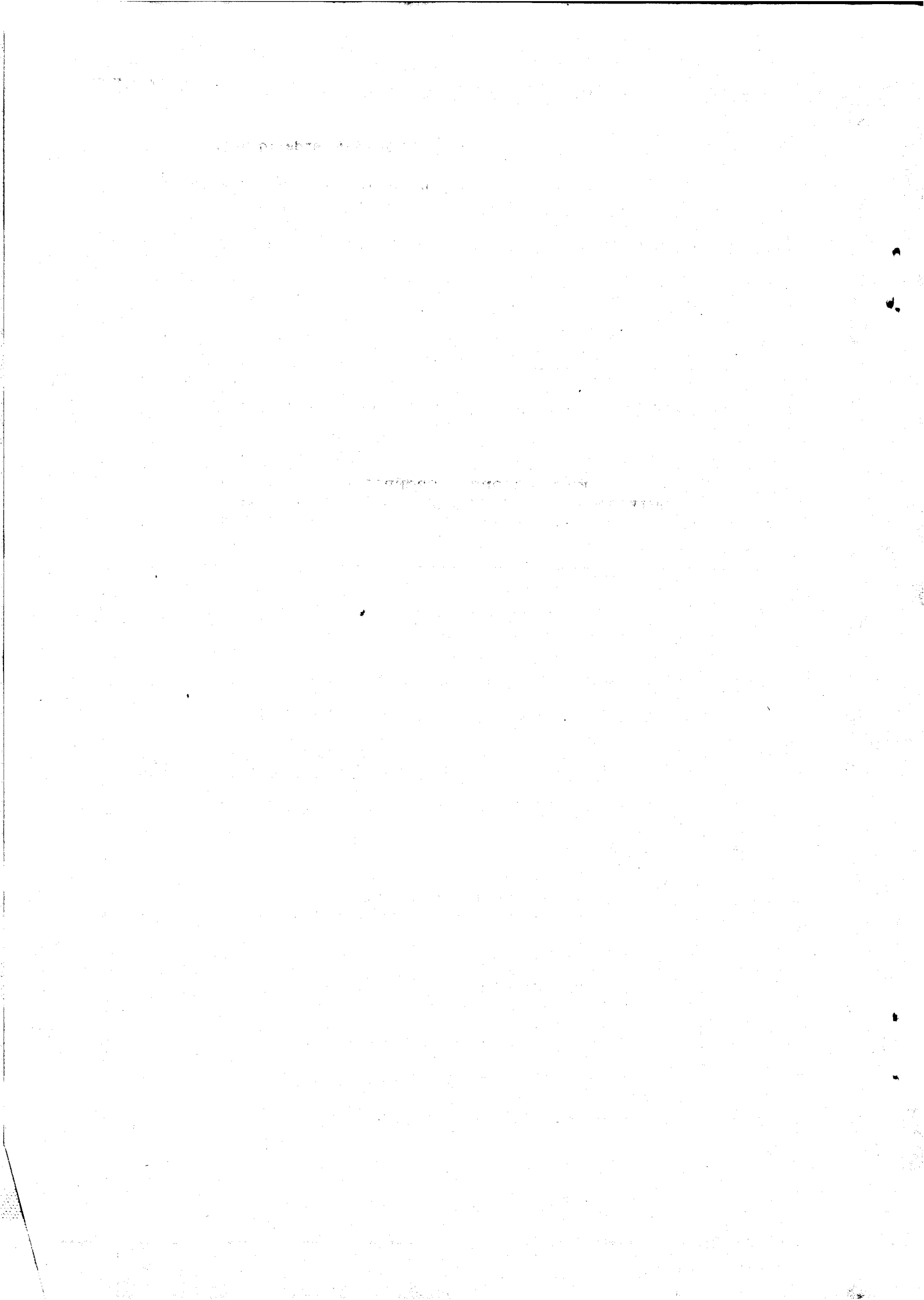

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

KOM(90)456 endelig udg.

Bruxelles, den 10. december 1990

KOMMISSIONENS GRØNBOG OM
UDVIKLINGEN AF EUROPÆISK STANDARDISERING:
AKTION FOR HURTIGERE TEKNOLOGISK INTEGRATION
I EUROPA

KOMMISSIONENS GRØNBOG OM
UDVIKLINGEN AF EUROPÆISK STANDARDISERING

AKTION FOR HURTIGERE TEKNOLOGISK INTEGRATION I EUROPA

<u>Indhold</u>	<u>Side</u>
INDLEDNING	4
BAGGRUND	6
<u>DEL 1: UDFORDRINGEN</u>	
I. EUROPÆISK STANDARDISERINGS BETYDNING FOR DET INDRE MARKED	10
(i) Europæiske standarder i forbindelse med lovgivning	10
(ii) Europæiske standarder på et integreret marked	12
II. EUROPÆISK STANDARDISERING I DAG	14
(i) CEN/CENELEC:	14
- Etablering	14
- Fællesskabets anerkendelse	15
- Nuværende struktur	17
(ii) ETSI	19
<u>DEL 2: HVORLEDES UDFORDRINGEN TAGES OP</u>	
III. HOVEDEMNERNE FOR EUROPÆISK STANDARDISERING I 1990'ERNE:	22
A. <u>EUROPÆISK INDUSTRI OG ANDRE BERØRTE PARTERS ROLLE</u>	23
B. <u>ORGANISERINGEN AF EUROPÆISK STANDARDISERING</u>	26
<u>Prioriterede emner</u>	
(i) Effektivitet	26
(ii) Koordination og struktur	32
(iii) Medlemsskab og internationalt samarbejde	36
<u>Andre vigtige emner</u>	
(iv) Udvidet ansvar	41
(v) Finansiering	43
(vi) Information	47
(vii) Den europæiske standards status	50
(viii) Certificering	52
(ix) Intellectuel ejendomsret og patenter	54
C. <u>De offentlige myndigheders rolle</u>	56

IV. DE NÆSTE SKRIDT	59
V. SAMMENDRAG AF KOMMISSIONENS HENSTILLINGER	61

Bilag I Liste over de vigtigste standardiseringsmandater til CEN og CENELEC siden 1986

Bilag II Forslag til det europæiske standardiseringssystemets organisationsstruktur

INDLEDNING

Grunden til at Hvidbogen om gennemførelsen af det indre marked har skabt tillid og givet positive resultater er ikke, at man identificerede tre hundrede emner, som egnede sig til lovgivningsmæssig harmonisering, men snarere, at man opgav at gennemføre mere end et tusinde fællesskabsdirektiver, som ellers ville have været nødvendige, såfremt man havde fulgt den gamle metode, der var baseret på detaljeret harmonisering.

Den nye metode bygger på to principper:

- gensidig anerkendelse af de nationale bestemmelser er det grundlæggende princip. Dette forudsætter, at målsætningerne for den nationale lovgivning - sundhed, sikkerhed osv. - svarer til hinanden, og at det kun er midlerne til at nå disse mål, der er forskellige;
- lovgivningsmæssig harmonisering på fælleskabsplan finder kun undtagelsesvis sted inden for de områder, hvor målsætningerne for den nationale lovgivning ikke svarer til hinanden; når det er nødvendigt at harmonisere, skal Fællesskabets lovgivning kun bestå i at fastlægge de væsentlige krav til sikkerhed, sundhed osv. Det er op til producenterne at vælge, hvordan de ønsker at opfylde disse krav.

Lad os tage et eksempel som elektrisk udstyr til hjemmet. Den tekniske sikkerhed kræver, at der i den elektriske ledning er en tredje ledning, som har jordforbindelse. Inden Kommissionen tager lovgivningsinitiativer, vil den undersøge, om de tolv medlemsstater alle har dette krav om en tredje ledning. Hvis det er tilfældet, er det ikke nødvendigt at harmonisere lovgivningen; hvis det ikke er tilfældet, vil fællesskabslovgivningen komme til at indeholde bestemmelser om, at der skal være jordforbindelse i denne form for udstyr i hele Fællesskabet, uden at det i detaljer angiver, om den tredje ledning skal være rund eller firkantet, eller placeret i midten eller i siden af kontakten.

Denne politik vil føre til et europæisk enhedsmarked for handlende, men ikke for fabrikanter eller forbrugere. En borger i Fællesskabet kan købe en vaskemaskine i nabolandet og tage den med over grænsen uden vanskeligheder, men han kan stadig komme ud for, at maskinens stik ikke passer til stikkontakten i hans hjem.

Det betyder, at hverken gensidig anerkendelse eller den ny harmoniseringsmetode kan fungere tilfredsstillende, hvis ikke fabrikanterne går sammen og bliver enige om fælles midler - stik og stikkontakter - til gennemførelse af lovgivningens

målsætninger. Det er denne rolle standardiseringsorganisationerne spiller.

Det er kun europæiske standarder, som vil kunne skabe et fælles økonomisk område. Nationale standarder er derimod med til at opdele det fælles marked. De kan ikke anerkendes gensidigt, da de ikke er obligatoriske, idet de ikke er fastsat af myndighederne; enhver fabrikant kan selv betemme, om han vil opfylde de væsentlige krav på en anden måde, og man kan ikke tvinge nogen handlende til at godkende udenlandske produkter. Standarderne vil først kunne udfylde deres rolle i det fælles marked, når de godkendes på europæisk plan og offentliggøres som europæiske standarder.

Det er grunden til, at Fællesskabet støtter arbejdet i CEN, CENELEC og ETSI, hvor standardiseringsorganerne fra atten medlemsstater i Fællesskabet og EFTA mødes.

Arbejdet i de europæiske standardiseringsorganer er vokset betydeligt. I de sidste seks år er der blevet vedtaget mere end 800 standarder, og det er tre gange så meget som i de foregående 20 år. Men gennemførelsen af det indre marked forudsætter, at der mindst vedtages yderligere 800 standarder, eller ca. en standard pr. dag indtil den 31. december 1992.

Kommissionen er ansvarlig for det fælles markeds funktion, ikke kun for handlende men også for producenter og forbrugere. For ikke at være tvunget til at skulle vende tilbage til den gamle metode med detaljeret harmonisering ønsker den at bistå standardiseringsorganisationerne med at imødekomme de øgede efterspørgsel efter standardisering forud for 1992. I denn grøn bog fremsætter Kommissionen forslag til drøftelse med henblik på at forbedre standardiseringsorganernes effektivitet samt deres samarbejde og koordinering.

KOMMISSIONENS GRØNBOG OM
UDVIKLINGEN AF EUROPÆISK STANDARDISERING

BAGGRUND

Det indre marked bliver kun en realitet for europæisk industri, hvis der gradvis kan udvikles fælles tekniske standarder på europæisk frem for på nationalt plan.

Mindre end 900 dage før udløbet af Fællesskabets frist for virkeliggørelsen af det indre marked har europæisk standardisering fået en central betydning for dette mål. Der udarbejdes i dag i hundredvis af europæiske standarder, som skal ledsage Fællesskabets tekniske lovgivning, der træder i kraft før 1. januar 1993. Dette er det umiddelbare mål for den europæiske standardiseringsproces.

Men samtidig med at de lovgivningsmæssige hindringer for industriprodukters frie bevægelighed inden for Fællesskabet fjernes, udgør forskelle mellem nationale tekniske standarder fortsat en betydelig hindring for accepten af disse produkter på markedet.

Selv om medlemstaterne i henhold til fællesskabsretten er forpligtet til at give produkter, der er i overensstemmelse med andre medlemstaters lovgivning og standarder, når disse forfølger ækvivalente mål, adgang til deres markeder, kan det samme princip om "gensidig anerkendelse" ikke gøres gældende over for den individuelle køber på markedet, som frit kan fastsætte sine egne behov - ofte på grundlag af de nationale standarder.

Grøn bogens formål

Hovedformålet med denne grøn bog - som er et diskussionsoplæg, der henvender sig til alle berørte parter - er at gøre producenter og brugere af industriprodukter i den private og offentlige sektor opmærksom på europæisk standardiserings strategiske betydning for realiseringen af det indre marked. Det drejer sig om intet mindre end det fremtidige teknologiske miljø for produkter på det europæiske marked.

Et andet formål med denne grøn bog er at fremskynde udarbejdelsen af europæiske standarder, i særdeleshed standarder, som er nødvendige for gennemførelsen af EØF's produktlovgivning. De europæiske standardiseringsorganisationer har gjort en stor indsats for at imødekomme den øgede efterspørgsel efter deres tjenesteydelser i de senere år, hvilket de fortjener ros for, men efterspørgslen efter europæiske standarder er større end udbudet.

Et tredje formål med denne rapport er at fremme debatten om, hvorledes der på lang sigt kan sikres dynamik og stabilitet i europæisk standardisering, således at denne økonomisk vigtige aktivitet kan fortsætte med den hastighed, som vil være påkrævet i de næste 10 år.

Grøn bogens indhold

I grøn bogen undersøges en række emner vedrørende standardiseringsorganernes organisationsstruktur, finansiering, politik og praksis på europæisk såvel som nationalt plan, og det vurderes, hvilke ændringer der kan være nødvendige, for at standardisering kan betjene det europæiske marked mere effektivt.

Grøn bogen er inddelt i to dele:

Del 1 identificerer de udfordringer og problemer, som europæisk standardisering står overfor. I afdeling I forklares betydningen af europæisk standardisering for Fællesskabets indre marked, både hvad angår EØF-direktiver vedtaget i henhold til den såkaldte ny metode for teknisk harmonisering, og hvad angår tekniske standarder på Fællesskabets marked. Afdeling II beskriver kort de europæiske standardiseringsorganer, CEN, CENELEC og ETSI's struktur og drift.

Del 2 indeholder forslag til mulige løsninger på de udfordringer, som europæisk standardisering står overfor i 1990'erne, og omhandler europæisk industri og andre parter's rolle i standardiseringsprocessen, organiseringen af europæisk standardisering og offentlige myndigheders rolle.

Kommissionens vigtigste henstillinger kan sammenfattes som følger:

- Europæisk industri opfordres til at prioritere europæisk standardisering meget højere i sin strategi for det indre marked, end det er tilfældet på nuværende tidspunkt. Uden et større engagement fra industriens side i standardiseringsarbejdet og afsættelse af flere penge og mere ekspertise til processen er de ambitiøse mål, som Kommissionen og europæiske standardiseringsorganer har sat sig nok uopnåelige. Europæisk industri's manglende engagement på det strategiske plan kan blive et dyrt valg og vil reducere det indre marked's potentiale.
- Standardiseringsorganerne anmodes om at tage yderligere skridt til at forbedre deres effektivitet på kort sigt og om at overveje en definitiv omstrukturering af det europæiske

standardiseringssystem, således at der gives mulighed for sektorial autonomi ved udarbejdelse af standarder, idet koordination sikres gennem nye strukturer på europæisk plan (et europæisk standardiseringsråd og -navn), som fastsætter den strategiske retning for europæisk standardisering.

- Andre henstillinger omfatter bl.a. større direkte deltagelse fra de berørte parter side i det europæiske standardiseringsarbejde, udarbejdelse af selvstændige europæiske standarder og en langsigtet politik for finansiering af de europæiske standardiseringsorganer.
- Kommissionen anbefaler ligeledes foranstaltninger, hvormed europæiske standardiseringsorganer kan tilpasse sig det stadigt skiftende eksterne miljø, især i Østeuropa.
- Regeringerne anmodes om at intensivere fremme af og støtte til standardisering på nationalt og europæisk niveau. På fællesskabsplan henstiller Kommissionen, at Ministerrådet fastsætter grundprincipperne for det fremtidige samarbejde mellem det europæiske standardiseringssystem og de offentlige myndigheder, og at det forpligter sig til langsigtet økonomisk støtte.

(I afdeling V i grønbogen gives et detaljeret sammendrag af Kommissionens henstillinger).

Opfølgning af grønbogen

Kommissionen vil udsende denne grønbog til et stort publikum. De berørte parter vil blive konsulteret i løbet af de 3 måneder, der følger efter offentliggørelsen med henblik på at finde frem til de vigtigste punkter, der er enighed om.

Kommissionen vil samtidig rådføre sig med de europæiske standardiseringsorganer vedrørende de prioriterede emner (effektivitet, nye strukturer og eksterne relationer) for at der så hurtigt som muligt kan indgås aftale om passende aktioner.

På baggrund af diskussionen i forbindelse med grønbogen vil Kommissionen ligeledes overveje at stille forslag til beslutning i Ministerrådet om formalisering af Rådets anerkendelse af og støtte til europæisk standardisering.

Ønsker De yderligere kopier af grønbogen, bedes De henvende Dem pr. brev eller fax til:
Unit III.B.2.

Directorate General for Internal Market and Industrial Affairs
Commission of the European Communities
200. rue de la Loi
B - 1049 Brussels
Telefon: 32/2/235.46.50
Telefax: 32/2/236.08.51

DEL 1: UDFORDRINGEN

I. EUROPÆISK STANDARDISERINGS BETYDNING FOR DET INDRE MARKED

1. Fjernelsen af tekniske handelshindringer er på højeste politiske plan i Fællesskabet blevet anerkendt som en opgave med høj prioritet i programmet for gennemførelsen af et marked uden indre grænser inden 31. december 1992. Siden Rådets vedtagelse af den såkaldte ny metode for teknisk harmonisering og standardisering i 1985 er harmoniseringen af europæiske industristandarder inden for de områder, som dækkes af Fællesskabets tekniske lovgivning, blevet et vigtigt middel til opnåelse af dette mål.

Efterhånden som 1993 nærmer sig, opfattes europæisk standardisering ligeledes som et redskab, hvormed de fulde økonomiske fordele ved markedet kan opnås. Ligesom europæiske standarder er et middel til fjernelse af lovgivningsmæssige handelshindringer, er det ved at blive et økonomisk mål i sig selv.

(i) Europæiske standarder i forbindelse med lovgivning

2. I Rådets resolution af 7. maj 1985 vedrørende den ny metode for teknisk harmonisering og standardisering, som nu danner grundlag for størstedelen af Fællesskabets tekniske lovgivning, accepteredes henvisning til frivillige standarder som den passende metode for teknisk udmøntning af de væsentlige krav i fællesskabsdirektiver. Efter den ny metode begrænses EØF-lovgivning til fastsættelse af de væsentlige krav, som produkter skal opfylde for at sikre beskyttelse af den offentlige sundhed eller sikkerhed, miljøet eller forbrugeren. Der udvikles europæiske standarder for hvert direktiv for at forsyne producenterne med et sæt tekniske specifikationer, som i direktivet anerkendes som grundlag for en formodning om overensstemmelse med de væsentlige krav. De pågældende europæiske standarder, de såkaldte "harmoniserede standarder", forbliver frivillige; producenter kan stadig markedsføre produkter på Fællesskabets marked, som enten overholder andre standarder eller ingen standarder overhovedet, forudsat at den i direktivet fastsatte procedure for evaluering af overensstemmelse overholdes.
3. Rådet har nu vedtaget adskillige direktiver baseret på den "ny metode" (legetøj, simple trykbeholdere, byggeprodukter, elektromagnetisk kompatibilitet, maskiner, personlige værnemidler og gasapparater).

Der vil sandsynligvis blive vedtaget yderligere direktiver om medicinsk udstyr og terminaludstyr til telekommunikation i år. En stor del af arbejdet er uddelegeret til de europæiske standardiseringsorganer gennem individuelle "standardiseringsmandater" fra Kommissionen, som efter samråd med det pågældende standardiseringsorgan definerer arbejdets omfang, fastsætter eventuelle supplerende retningslinier og tidsplanen for standardernes vedtagelse. (Det bør bemærkes, at EFTA-landene, hvis nationale standardiseringsorganer også er medlem af de europæiske standardiseringsorganisationer, til stadighed har støttet Fællesskabets metode og bidraget til finansieringen af standardiseringsarbejde i henhold til mandat).

4. I forbindelse med et særligt initiativ har Fællesskabet givet harmoniserede europæiske standarder en fremtrædende rolle i forbindelse med offentlige indkøb. I de reviderede fællesskabsdirektiver om offentlige indkøb og arbejder¹⁾, og i det foreslåede direktiv, som om kort tid vil videreføre samme principper til andre sektorer som f.eks. telekommunikation, transport, energi- og vandforsyning, kræves det, at ordregivende enheder henviser til nationale standarder indført på basis af europæiske standarder, hvor sådanne eksisterer, med visse begrænsede undtagelser.
5. Hvorvidt den ny metode og brugen af europæiske standarder i den offentlige indkøbspolitik imidlertid bliver en succes i den sidste ende, afhænger for en stor del af de europæiske standardiseringsorganer. Den hastighed, hvormed Fællesskabet har vedtaget sine retsakter, har resulteret i en hidtil uset stigning i disse organers arbejdsbyrde. Siden 1986 har de to største europæiske standardiseringsorganer, CEN (Comité Européen de Normalisation) og CENELEC (Comité Européen de Normalisation Electrotechnique) fået ca. 30 standardiseringsmandater, som vedrører EØF-lovgivning. Disse mandater vedrører ca. 800 europæiske standarder, hvoraf de fleste skal være færdiggjort inden 1993²⁾. Der er flere mandater

1) Reference: EFT/EØF/nr. L 127, 20/5/88, s. 1

2) Bilag 1 indeholder en liste over emner, for hvilke der er givet standardiseringsmandater.

under forberedelse, og det samlede antal standarder vil dermed komme op på over 1.000. Dette behov for nyt standardiseringsarbejde har ført til en fordobling af tekniske komitéer og arbejdsgrupper under CEN/CENELEC. Mellem december 1987 og december 1989 steg antallet af tekniske komitéer alene fra 122 til 239. Antallet af udkast til europæiske standarder, som er under udvikling i CEN, steg fra 220 i 1986 til 950 i 1989. Adskillige tusinde mennesker deltager for tiden i standardiseringsarbejde, der har direkte relation til europæiske standarder dækket af mandat.

6. På trods af standardiseringsorganernes indsats er det store problem fortsat, at den overvejende del af standardiseringsarbejdet for EØF's indre marked skal gennemføres inden 1993. Den årlige produktion af nye europæiske standarder er stadig lav (CEN/CENELEC offentliggjorde ca. 150 i 1989), sammenlignet med målet på mindst yderligere 800 standarder, som er forudsætningen for EØF's lovgivning eller produktionen af nationale standarder i de vigtigste standardproducerende lande i Fællesskabet¹⁾). Skønt den nuværende CEN/CENELEC produktion repræsenterer en voldsom stigning i forhold til tidligere niveauer (19 i 1985, 102 i 1988), stiger efterspørgslen efter europæiske standarder hurtigere end udbudet.

(II) Europæiske standarder på et integreret marked

7. Fællesskabets interesse i fælleseuropæiske standarder er ikke begrænset til standarder, hvortil der kan refereres i Fællesskabets produktlovgivning. Yderligere europæisk standardisering vil gavne det indre marked i alle sektorer, og ikke kun de regulerede, ved at foranledige netop den økonomiske rationalisering og konkurrence, som er EØF-traktatens primære formål.
8. Hovedmotivet for at fremme standardiseringsaktiviteten er økonomisk. Motivationen for at standardisere produkter, processer eller tjenesteydelser på nationalt plan - nemlig at reducere omkostningerne for producenterne og gøre markedet mere gennemsigtigt for forbrugerne - er klart tilstede på europæisk plan. I betragtning af den nuværende fragmentering af det europæiske marked må det

¹⁾I 1989 var antallet af rent nationale standarder udgivet af Frankrig, Forbundsrepublikken Tyskland og Det Forenede Kongerige henholdsvis ca. 350, 650 og 400.

formodes, at de økonomiske fordele som følge af europæisk standardisering vil være meget større, end de der er en følge af yderligere national standardisering. Fælleseuropæiske standarder vil reducere forsknings-, produktions- og distributionsomkostningerne for producenterne og fremme øget konkurrence til fordel for forbrugerne, hvad angår ikke-standardiserede produktetegnskaber.

9. En anden årsag er, at nationale standarder, selv i mangel af tekniske regler dikteret fra regeringsside, forhindrer vareudveksling inden for Fællesskabet og forøger producenternes omkostninger. Nationale standarder har tendens til at forme forbrugernes præference for produkter. Vigtige kunder på nationale markeder, f.eks. regeringsorganer, forstærker denne effekt ved at favorisere nationale standarder ved offentlige indkøb. Der er ligeledes pres fra parter som f.eks. forsikringsselskaber til fordel for kendte nationale standarder. Øget europæisk standardisering kan gradvist eliminere disse skjulte tekniske handelshindringer ved at opbygge en grad af ensartethed i tekniske specifikationer, hvor markedet anser dette for nyttigt.
10. For nyudviklede teknologier, inden for informationsteknologi, telekommunikation eller nye industrimaterialer er standarder ofte en forudsætning for industriel produktion eller markedsføring. Det er af største vigtighed, at standardiseringen i disse sektorer, hvor markederne er ved at blive globale, fra starten finder sted, hvor det er muligt, på internationalt eller i det mindste europæisk plan.

Mens Europa nok må affinde sig med en arv af modstridende nationale standarder inden for de mere traditionelle teknologier, bør historien ikke gentage sig for fremtidens teknologier. Standarder for nye teknologier skal også leveres hurtigere end nogensinde før, hvis de skal opfylde markedets behov¹⁾.

1) Fællesskabets forsknings- og udviklingsprogrammer er allerede et vigtigt element i præ-standardisering. Et af Fællesskabets referencebureauer (Community Bureau of Reference) formål er at lette gennemførelsen af standarder, og forbindelserne mellem forsknings-, standardiserings- og certificeringspolitik forstærkes for tiden.

11. Af alle de ovenfor nævnte årsager er det arbejde, som de europæisk standardiseringsorganer opfordres til at udføre, omfattende og i hastig vækst. For størstedelens vedkommende (to trediedele af CEN's aktiviteter og halvdelen af CENELEC's er dækket af standardiseringsmandater fra Fællesskabet og EFTA) har de europæiske standardiseringsorganer forpligtet sig til at færdiggøre arbejdet inden for de næste 2 1/2 år. Denne opgave alene kræver mere end en fordobling af den nuværende årlige produktion af europæiske standarder. Hvis man tilføjer industriens stigende efterspørgsel efter europæiske standarder inden for andre områder, som, skønt de måske er mindre presserende, har langsigtet økonomisk betydning, står det klart, at europæisk standardisering står over for en kolossal udfordring. Dette vil næppe lykkes uden større engagement fra alle involverede parter side, dvs. fra de som ønsker standarderne og fra selve standardiseringsorganerne.

II. EUROPÆISK STANDARDISERING I DAG

I denne afdeling gennemgås kort de 3 europæiske standardiseringsorganers (CEN, CENELEC og ETSI) oprindelse og nuværende struktur, og de største hindringer for en udvidelse af deres aktivitet identificeres.

(i) CEN OG CENELEC

Etablering og tidlig udvikling

12. Etableringen af de europæiske standardiseringsorganisationer blev på den ene side indledt som et middel til at sikre en mere effektiv gennemførelse af internationale standarder gennem nationale standardiseringsorganer i Europa og på den anden side for at harmonisere divergerende nationale standarder eller udarbejde standarder, hvor sådanne ikke eksisterede. Comité Européen de Normalisation - CEN, en forening af europæiske nationale standardiseringsorganer fra EØF's og EFTA's medlemslande, blev etableret i 1961 og blev i 1962 efterfulgt af en lignende organisation for det elektrotekniske område (CENELCOM, som blev til CENELEC i 1973).

13. I de første 20 år af disse europæiske organisationers levetid var deres produktion lille. CEN vedtog kun 96 europæiske standarder mellem 1961 og 1982. CENELEC vedtog i samme periode 37 europæiske standarder og 303 harmoniseringsdokumenter (tekster, der indeholder fælles elementer, men hvori nationale afvigelser på permanent eller midlertidig basis tillades). Et vigtigt karakteristisk træk ved begge organisationer var imidlertid deres beslutninger om, at når først fælleseuropæiske standarder var vedtaget, skulle de være bindende for de medlemmer, der havde stemt for dem. Uden for det begrænsede område, der er dækket af fælles standardiseringsarbejde, udvikler nationale standardiseringsorganer fortsat selvstændigt egne standarder.

Fællesskabets anerkendelse

14. Efter 1983 blev europæisk standardisering mere regionalt orienteret som følge af de initiativer, som Fællesskabet tog for at fjerne tekniske hindringer for samhandelen inden for Fællesskabet.
15. Det første af disse var vedtagelsen den 28. marts 1983 af Rådets direktiv 83/189/EØF, hvori en informationsprocedure for standarder og tekniske forskrifter fastsattes. Dette direktiv etablerede procedurer for samarbejde mellem medlemmerne af CEN/CENELEC og Kommissionen, som stadig er gældende. Det omhandlede især:
- de europæiske standardiseringsorganers indsamling af oplysninger fra deres medlemmer vedrørende disses planlagte og igangværende aktiviteter (artikel 2 og 4).
 - anmodninger fra nationale standardiseringsorganer om at blive tilknyttet andre organers arbejde eller om at få optaget arbejde på europæisk plan (artikel 3).
 - Det Stående Udvalg for Tekniske Forskrifter og Standarder bestående af repræsentanter for medlemsstaterne og ledet af Kommissionen, i hvis arbejde de europæiske og nationale standardiseringsorganisationer kunne deltage (artikel 5).

- anmodninger fra Kommissionen efter samråd med Det Stående Udvalg til de europæiske standardiseringsorganer om at udarbejde standarder om specifikke emner (artikel 6).
- bestræbelser fra medlemsstaternes myndigheders side på at sikre, at national standardisering om emner, hvorom Kommissionen havde anmodet om europæiske standarder, ikke fortsatte (artikel 7).

Direktiv 83/189/EØF var en mekanisme, hvorved den nationale standardisering kunne blive åben for fælles drøftelser, og Fællesskabets myndigheder kunne igangsætte europæisk standardiseringsarbejde.

16. Ministerrådet har formelt anerkendt europæisk standardiserings rolle i Fællesskabets retsakter. Konklusionerne fra Rådet om standardisering fra 1984 og resolutionen om den ny metode fra maj 1985 refererer til den stilling, frivillig standardisering bør indtage i Fællesskabets fremtidige retsakter, til fordelene ved standardisering for industriens konkurrenceevne inden for Fællesskabet og på eksterne markeder og til behovet for "en meget hurtig styrkelse af standardiseringskapaciteten, helst på europæisk plan".
17. I 1984 definerede Kommissionen sit forhold til CEN/CENELEC i De Generelle Retningslinier for Samarbejde. Kommissionen forpligtede sig til at følge den ny metode i størst muligt omfang og til at give økonomisk støtte til CEN/CENELEC. CEN/CENELEC aftalte at koordinere deres aktiviteter, at forøge deres ressourcer, såvidt muligt at følge internationale standarder, at sikre, at alle berørte parter blev tilknyttet deres arbejde og at opretholde en effektiv informationservice. De økonomiske aspekter af samarbejdet mellem Kommissionen og CEN/CENELEC blev fastsat i en rammeaftale, der først blev indgået i 1985, og som blev fornyet i 1989.
18. Efter ratificeringen af Den Europæiske Fællesakt i 1987 blev CEN/CENELEC's interne regler revideret efter anmodning fra Kommissionen for at muliggøre vedtagelse og obligatorisk indførelse af europæiske standarder ved vægtet flertalsafstemning.

I henhold til CEN/CENELEC's regler betragtes et udkast til en europæisk standard, som et kvalificeret flertal af medlemsorganerne har stemt for, som vedtaget og skal gennemføres af alle. Såfremt et flertal af alle CEN/CENELEC's medlemmer ikke stemmer for en given standard, optælles de stemmer, der er afgivet af medlemmer fra EØF-medlemsstaterne separat, og såfremt der er et kvalificeret flertal, skal standarden gennemføres af alle medlemsorganer fra EØF-lande, og de organer fra EFTA-medlemslande, der har stemt for¹⁾. Reglerne for Det Europæiske Standardiseringsinstitut for Telekommunikation, ETSI, indeholder en lignende procedure.

Nuværende struktur

19. CEN og CENELEC er struktureret som en forening af nationale standardiseringsorganer eller elektrotekniske komitéer, som har det sidste ord i alle spørgsmål vedrørende standardiseringsaktiviteter på europæisk plan. Det er de nationale medlemmer, der stemmer om hver europæisk organisations budget, og det samme er tilfældet for interne regler, arbejdsprogrammer og beslutninger om ressourcefordeling. I modsætning til situationen på nationalt plan er der i CEN's styrelsesorganer ikke direkte repræsenteret andre interesser end professionelle standardiseringsenheder som f.eks. offentlige myndigheder, producenter eller andre brugere af standarder, skønt CENELEC har tæt kontakt til den elektrotekniske industri og rekrutterer nogle af sine funktionærer fra industrien.
20. CEN og CENELEC har reageret med energi og engagement på den stigende efterspørgsel efter fælleseuropæiske standarder. Begge organisationers sekretariater har udvidet hurtigt. I perioden 1985-89 steg personalet fra 10 til 70 i CEN, og fra 13 til 32 i CENELEC. En sammenligning mellem de to organisationers årlige produktion i 1989 med f.eks. produktionen i 1982 taler sit eget tydelige sprog: Sidste år vedtog CEN næsten 7 gange så mange

1) Det bør imidlertid bemærkes, at den procedure med vægtet flertalsafstemning, der anvendes i CEN/CENELEC, ikke svarer til den i EØF-traktaten beskrevne. Især betingelsen for vedtagelse af et forslag, om at højst 3 medlemmer må stemme imod, er en mere restriktiv metode end beskrevet i artikel 148. Kommissionen har hidtil uden resultat anmodet om, at denne betingelse fjernes fra CEN/CENELEC's regler.

standarder som i 1982 (130 i stedet for 19) og CENELEC 6 gange så mange standarder og harmoniseringsdokumenter (126 sammenlignet med 20). Men der er stadig stor afstand mellem den nuværende præstation og fremtidens mål. Der eksisterer i dag ca. 1250 vedtagne europæiske standardiseringsdokumenter, hvoraf ca. 800 vedrører det elektrotekniske område. Antallet af nationale standarder i Forbundsrepublikken Tyskland, Frankrig og Det Forenede Kongerige er ca. henholdsvis 20.000, 13.000 og 10.000 (en betydelig del af disse er identiske med eller relateret til internationale eller europæiske standarder).

21. CEN og CENELEC har i de seneste år anerkendt værdien af at anvende tjenesteydelser fra andre organisationer, de såkaldte "associerede standardiseringsorganer", ASB'er, ved udarbejdelsen af tekniske dokumenter, der skal danne grundlag for europæiske standarder. Flere sådanne organer har fået denne status, f.eks. ECISS - European Committee on Iron and Steel Standardization - AECMA - Association Européenne des Constructeurs de Matériel Aérospatial og EWOS - European Workshop for Open Systems og haft ansvar for planlægning og udarbejdelse af udkast til dokumenter, som, før de bliver europæiske standarder, blot skal være genstand for offentlig høring af CEN og CENELEC og til afstemning. Nogle af disse organer tillader, at berørte parter deltager direkte i deres arbejde på europæisk plan. Ca. 100 af de europæiske standarder, som CEN og CENELEC hidtil har vedtaget, er produceret af ASB'er.
22. På trods af denne imponerende reaktion på udfordringen, er det et åbent spørgsmål om man har gjort nok. Det viser sig nu, at der er begrænsninger i CEN og CENELEC's fleksibilitet, efterhånden som aktiviteterne på europæisk plan er tiltaget:
 - På trods af indførelsen af vægtet flertalsafstemning for endelige beslutninger om standarder har bestræbelserne på at opnå enstemmighed om udkast til standarder ført til store forsinkelser.
 - På trods af behovet for hurtig udarbejdelse af europæiske standarder og bestemmelsen om dannelse af "projekthold", der skal arbejde med indledende udkast til europæiske

standarder, har CEN/CENELEC endnu ikke anvendt metoden med "projekthold" til at udarbejde foreløbige udkast til standarder inden for andre områder end informationsteknologi; i stedet fortsætter organisationerne med at anvende et "kollegialt" system, hvori hvert trin i standardiseringsprocessen sikrer lige behandling på national basis.

- Procedurer for offentlig høring, behandling af kommentarer og endelig afstemning anses bredt for at være langsommelige og for at forsinke udarbejdelsen af europæiske standarder, især for nye teknologier.
- Kravet om at vedtagne europæiske standarder skal indføres som nationale standarder i hvert medlemsland, før de kan anvendes, medfører, at det varer længe, inden de kan anvendes.
- Procedurer for indsamling og udbredelse af oplysninger om nationalt standardiseringsarbejde i henhold til direktiv 83/189/EØF er blevet anvendt løst. (I 1989 beskrev en uafhængig rapport disse oplysninger som ikke svarende til markedets behov);
- Oplysninger om europæiske standardiseringsaktiviteter er endnu ikke til rådighed i en klar og omfattende form for europæisk industri.

Disse og andre problemer er genstand for yderligere analyse og henstillinger om ændring i DEL 2 af nærværende dokument.

(ii) ETSI - (Det Europæiske Standardiseringsinstitut for Telekommunikation)

23. I sin grønbog om udviklingen af en fællesskabspolitik for telekommunikation (1987) foreslog Kommissionen at fremskynde udviklingen af harmoniserede specifikationer ved dannelse af et nyt europæisk standardiseringsorgan. Som reaktion herpå besluttede medlemmerne af Foreningen af Europæiske Teleadministrationer, CEPT, at etablere et sådant organ, hvilket var en radikal ændring af metoden for europæisk standardisering, idet alle berørte parter herved fik mulighed for direkte at deltage i standardiseringsarbejdet på europæisk plan fremfor at være repræsenteret gennem nationale

delegationer ledet af de nationale standardiseringsorganer.

24. Oprettelsen af ETSI i marts 1989 uden for CEN/CENELEC's regi gav en række problemer for sammenhængen i europæisk standardisering. For det første var koordinationen mellem ETSI og CEN/CENELEC nødvendig for at undgå dobbeltarbejde inden for standardisering, i særdeleshed da udvidelsen af telekommunikationsteknologi til andre teknologier medførte øget sandsynlighed for overlappning. Et andet problem var behovet for at sikre, at grundprincipperne for standardisering, f.eks. gennemsigtighed og uafhængighed af særinteresser, ville blive respekteret af det nye organ. Endelig var der interesse i at sikre, at de standarder, der produceredes af ETSI, ville blive effektivt integreret i den samlede mængde europæiske og nationale standarder.
25. I 1988 og begyndelsen af 1989 forhandlede Kommissionen med ETSI for at løse disse problemer. Dette førte til ændringer af ETSI's forretningsorden og en forpligtelse fra ETSI's side til at samarbejde med CEN og CENELEC. For nylig, to år efter oprettelsen af ETSI, besluttede de 3 europæiske standardiseringsorganer at etablere en fælles formandsgruppe (Joint Presidents Group), hvor spørgsmål af fælles interesse kan diskuteres, og de indgik en samarbejdsaftale vedrørende varetagelse af teknisk arbejde. På grund af den pragmatiske metode man har fulgt i de seneste måneder, synes man at have undgået risikoen for dobbeltarbejde. I skrivende stund søger Kommissionen imidlertid stadig at få de nationale standardiseringsorganers rolle i ETSI's standardiseringsarbejde fuldtud anerkendt.
26. ETSI har på to år allerede udviklet sig til en betydelig organisation. Den har for tiden 212 medlemmer og 31 observatører, der repræsenterer teleadministrationer, offentlige netoperatører, producenter, brugere og andre organisationer.

Dets arbejdsprogram sigter mod udarbejdelse af næsten 300 europæiske standarder for telekommunikation, hvoraf 40 vil blive vedtaget i år, og yderligere 260 er genstand for offentlig høring. Kommissionen har foreløbig indgået en rammeaftale med ETSI for et år og har udstedt 9 standardiseringsmandater til organisationen.

DEL 2: HVORLEDES UDFORDRINGEN TAGES OP

III. HOVEDEMNERNE FOR EUROPÆISK STANDARDISERING I
1990'ERNE

27. Den midterste del af grønbogen er opdelt i 3 dele,
som henholdsvis omhandler:

- A. - Europæisk industri og andre berørte
parters rolle
- B. - Organiseringen af europæisk
standardisering
- C. - De offentlige myndigheders rolle.

A. Europæisk industris og andre berørte parter rolle

28. Effektiv standardisering er afhængig af motivationen og engagementet hos dem, der anvender standarder. Kommissionen mener, at industrivirksomheder, der påtænker at udnytte fordelene ved det indre marked, og andre interessekredse, f.eks. brugere og forbrugere af industriprodukter, bør spørge sig selv, om de giver europæisk standardisering den opmærksomhed, den fortjener, og hvorvidt opmærksomheden er tilstede på et tilstrækkeligt strategisk niveau i organisationen.
29. På baggrund af europæisk standardiserings indflydelse på accepten af produkterne på markedet (og derfor på rentabiliteten), bør virksomhederne give standardisering højere prioritet ved planlægning med sigte på det indre marked. Standarder er nu blevet for vigtige til alene at være forbeholdt tekniske eksperter. De europæiske standarder, der udvikles de næste 10 år, vil få afgørende indflydelse på hele det europæiske markeds teknologiske struktur; de vil ændre handelsbetingelserne - ikke blot på eksportmarkederne, men også på det enkelte nationale marked. Som beskrevet tidligere, er europæisk standardiseringsarbejde allerede igang i et stigende antal forskellige sektorer. Denne proces' tempo og omfang betyder, at virksomheder bør være lydhøre over for, hvad der foregår i deres sektor og fremfor alt tage del i denne forhandlingsproces. Standarder skrives ikke af eller for professionelle standardiseringsenheder men af og for dem, der er tilstrækkeligt motiverede til at forsøge at få en plads ved forhandlingsbordet.
30. De langsigtede fordele ved standardisering kræver investeringer fra individuelle virksomheder såvel som forbedret produktivitet, markedsføring og bedre distributionssystemer. Standardiseringsorganisationerne har brug for personale og fysiske ressourcer for at yde en effektiv service, men direkte økonomiske tilskud til nationale eller europæiske standardiseringsorganers udgifter er ikke den største udgiftspost. Den hidhører fra deltagelse i selve standardiseringsforhandlingerne gennem frigivelse af tekniske eksperter i forbindelse med bistand ved udarbejdelse af udkast til europæiske standarder eller ved diskussion herom i de tekniske udvalg og arbejdsgrupper. Skønt effektivisering af

europæiske standardiseringsorganers forretningsgange kan nedbringe den tid, det tager at producere europæiske standarder i fremtiden, vil udgifterne i forbindelse med deltagelse i udarbejdelse af standarder forekomme at være høje. Virksomheder, der ønsker at få indflydelse på deres fremtidige tekniske miljø, bør imidlertid spørge sig selv, om de i virkeligheden har et valg.

31. Ud over at påvirke det tempo hvormed europæisk standardisering sker, opfordres europæisk industri og andre berørte parter til at få større indflydelse på beslutningen om standardiseringens fremtidige retning. Skønt meget af det nuværende europæiske arbejde dikteres af de behov, som Fællesskabets lovgivning afstedkommer, vil dette ikke altid være tilfældet. Selv i dag foreslår en række industrier CEN, CENELEC og ETSI emner for harmonisering af standarder. De muligheder, der er beskrevet senere i nærværende dokument for større sektoriel autonomi inden for det europæiske standardiseringssystem, bør være et incitament for industrien til at identificere, hvor manglen på europæisk standardisering hindrer økonomisk rationalisering og, om nødvendigt, til at etablere egne organisationer til afhjælpning af problemet. Endvidere er europæisk standardisering ikke et anliggende, der er begrænset til store virksomheder. Det bør ligeledes interessere små og mellemstore virksomheder, idet det giver mulighed for at aftale fælles tekniske specifikationer på åben og demokratisk vis. I mangel af standardisering vil det blive de stærkeste kræfter på markedet, der fastsætter specifikationer.
32. Europæisk industri står over for et valg. Den kan acceptere den nuværende struktur for standardisering i Europa, på basis af hvilken europæiske standarder vil fremkomme forholdsvis langsomt i de kommende år, eller den kan beslutte sig for at engagere sig helhjertet i hurtig udvikling af fælleseuropæiske standarder. Det andet valg er dyrere på kort sigt end det første og kan meget vel af visse dele af industrien opfattes mere som en trussel end en fordel. Kommissionen finder imidlertid, at virksomheder, som har svært ved at affinde sig med, hvad der er en uundgåelig proces, vil stå væsentligt dårligere end deres mere oplyste konkurrenter.
33. Også andre interessekredse, som forbrugere, brugere eller arbejdstagere, må være villige til at organisere sig mere effektivt for at deltage i

europæisk standardisering. Kommissionen har allerede givet økonomisk støtte til Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation (European Trades Union Confederation) til etablering af et teknisk kontor med sigte på at følge det europæiske standardiseringsarbejde, som berører organiseret arbejdskrafts interesser. Senere i denne grønbog henstiller Kommissionen, at de europæiske standardiseringsorganer bør være mere åbne over for ikke-producerende interessekredses deltagelse i deres arbejde. Bedre adgang til standardiseringsprocessen for sådanne interesser vil imidlertid kun føre til en forbedring af systemet, såfremt de pågældende parter benytter sig af de muligheder, de tilbydes, og sørger for, at deres behov bliver formuleret.

B. Organiseringen af europæisk standardisering

34. Ikke alle de udfordringer, europæisk standardisering står overfor, er lige presserende eller vigtige. Det ville være vanskeligt og måske uønskeligt at forsøge at behandle dem alle inden for samme tidsplan. Prioriteterne vedrører hovedsagelig forbedring af de europæiske standardiseringsorganisationers kapacitet til at opfylde forpligtelsen til at levere harmoniserede standarder til det indre marked. De andre emner er, skønt de er vigtige, mere relevante for perioden efter 1992; imidlertid ville fremskridt inden for nogle af disse i nær fremtid være nyttigt med henblik på at etablere fundamentet på lang sigt. I denne afdeling omhandles de to emneområder successivt.

Prioriterede emner

(i) Effektivitet

35. Effektivitet i produktionen af europæiske standarder har efter Kommissionens opfattelse højeste prioritet. Gennemførelsen af Fællesskabets produktlovgivning afhænger i væsentlig grad heraf. På trods af mobiliseringen af en hær af tekniske eksperter, der skal arbejde med standarder for de direktiver, som træder i kraft i 1991 og derefter (f.eks. byggeprodukter, maskiner, elektromagnetisk kompatibilitet, gasapparater eller medicinsk udstyr), er det sandsynligt, at der i mangel af radikale ændringer i arbejdsmetoderne vil opstå forsinkelser, som Fællesskabets producenter vil kunne mærke økonomisk.
36. Der synes at være en reel risiko for, at de europæiske standardiseringsorganers nuværende arbejdsmetoder ikke tillader levering af det store antal europæiske standarder, som er nødvendige før 1993. Det tager normalt CEN fra to til tre år at udarbejde et udkast til en standard fra arbejdets begyndelse på europæisk plan, endnu et år fra starten af en offentlig høring om det pågældende udkast til vedtagelsen af en standard og mindst 6 måneder mellem vedtagelsen og indførelse af standarden i alle CEN/CENELEC-medlemslande. Der kan opstå forsinkelser på flere stadier: nedsættelse af en ny teknisk komité, styrende organers ratificering af et arbejdsprogram eller oversættelse af arbejdsdokumenter. Skønt det tempo, hvormed standardiseringsarbejdet sker, i sidste

ende afhænger af, hvor svært det er at opnå enstemmighed om tekniske emner, kan og vil procedurereglerne for tekniske diskussioner have indflydelse på leveringstiderne.

37. Nye arbejdsmetoder er uundværlige og det haster med indførelsen heraf i europæisk standardisering, hvis standardiseringen skal foregå med samme tempo som den europæiske integration. I en tid, hvor vigtige beslutninger på politisk plan tages på basis af flertalsafstemninger, må man gå væk fra det ufravigelige enstemmighedskrav inden for europæisk standardisering, også selvom Kommissionen er klar over, at brugen af standarder står i relation til den grad af enstemmighed, der opnås ved udarbejdelsen af dem.
38. Kommissionen henstiller derfor, at europæiske standardiseringsorganer hurtigst muligt overvejer følgende:

(i) Nye metoder for etablering af fælles arbejdsdokumenter

Den traditionelle komité-baserede fremgangsmåde, hvor 18 nationale delegationer (12 fra EF, 6 fra EFTA) samles for at diskutere modstridende løsninger på et teknisk problem, er dyr, besværlig og til tider ineffektiv. Tekniske komitéer bør, skønt de er en uundværlig del af udarbejdelsesprocessen for standarder, til hjælp for deres forhandlinger have arbejdsdokumenter til rådighed, som allerede angiver forslag til fælles løsninger. En måde, hvorpå dette kunne opnås, ville være anvendelse af "sekretariater for udarbejdelse af udkast", "projekthold" eller eksterne konsulenter, der kunne udarbejde et sammendrag af de tekniske emner i et enkelt dokument, der ikke ville betyde nogen speciel fordel for en given national løsning.

Denne metodes gennemførlighed står imidlertid i direkte relation til, hvorvidt tekniske eksperter fra industrien er til rådighed. Uden større engagement fra europæisk industris side kan den nuværende situation ikke forbedres i særlig høj grad.

(ii) Større brug af associerede standardiseringsorganer

CEN og CENELEC kunne aktivt opfordre flere industribaserede foreninger til at tilbyde at fungere som associerede standardiseringsorganer for at udvikle tekniske dokumenter som grundlag for fremtidige europæiske standarder. Et sådant initiativ ville ikke blot reducere den administrative og finansielle byrde for de europæiske standardiseringsorganer men ligeledes give fordelene ved en mere decentral metode, f.eks. direkte involvering af industrien i prioriteringen og udførelsen af arbejdet. (CEN og CENELEC har for nylig angivet, at de er villige til at tage deres regler vedrørende associerede standardiseringsorganer op til genvurdering for at sikre, at potentielle kandidatorganisationer får tilstrækkeligt spillerum.)

(iii) Brug af ny teknologi til fremskyndelse af diskussionen om arbejdsdokumenter

Distribution af arbejdsdokumenter via den traditionelle metode til en medlemskreds, som er spredt over Europa, tager tid. En del af denne tid kunne spares ved mere systematisk brug af moderne kommunikationsteknologi, f.eks. elektronisk post. Det ville være muligt at cirkulere såvel arbejdsdokumenter som endelige udkast på denne måde og stimulere debat uden for formelle møder ved at udnytte denne kommunikationsvej.

(iv) Flertalsafstemning om foreslåede udkast til standarder

Der bruges meget tid i de tekniske komitéer til at forsøge at opnå enstemmighed¹⁾, før et udkast til en europæisk standard forelægges til offentlig høring. Dette kan være udmærket, hvis en standard ikke umiddelbart haster. Hvad angår de fleste af de europæiske standarder, der for tiden diskuteres, er der imidlertid tale om presserende beslutninger, såfremt det indre marked skal blive en realitet.

Der bør derfor som en selvfølge afholdes flertalsafstemning om foreslåede udkast til

1) Enstemmighed defineres af ISO som mangel på vedholdende modstand mod et givet forslag.

standarder, såfremt enstemmighed (som forbliver det foretrukne mål) er vanskelig at opnå inden for den givne tidsramme. Dette er især af betydning for standardiseringsarbejde i henhold til mandat.

De europæiske standardiseringsorganers overordnede organer (tekniske bestyrelser, hvad angår CEN/CENELEC, og den tekniske forsamling, hvad angår ETSI) kunne f.eks. med jævne mellemrum vurdere, hvilke fremskridt man har gjort i de tekniske udvalg og kræve, at der afholdes afstemning, hvor dette er relevant. Afstemning kan også finde sted efter anmodning fra et beslutningsdygtigt antal medlemmer, der fastsættes af hvert standardiseringsorgan. (Kommissionen antager, at vægtede nationale afstemningsregler vil blive bragt på linie med de i EØF-traktaten anførte).

(v) Korterevarende og mere fleksible offentlige høringer

Hvis alle berørte parter har mulighed for at være repræsenteret i europæisk standardiseringsarbejde, og kvaliteten af oplysningerne om arbejdet forbedres, er der basis for at reducere varigheden for en offentlig høring om et udkast til en europæisk standard fra de nuværende 6 måneder. Sådanne høringer kunne være betydelig kortere, end det er tilfældet på nuværende tidspunkt, og tage mere højde for den grad af enstemmighed om udkastet, som allerede er opnået. Hvor der er opnået enstemmighed uden afstemning, er en offentlig høring af 2 måneders varighed sandsynligvis tilstrækkelig. Hvor enigheden om et standardudkast imidlertid er opnået på basis af flertalsafstemning, kan en længerevarende høring (dog ikke over 4 måneder) være nødvendig.

(vi) Hurtigere behandling af kommentarer

På nuværende tidspunkt er det op til det pågældende tekniske komité hvor hurtigt de kommentarer, der er indkommet ved en høring, behandles. Man ville opnå nogen fremskyndelse af gennemgangen af kommentarer (som nu tager op til 6 måneder) ved at etablere den hovedregel, at kommentarer skal gennemgås, og der skal reageres på disse, inden for 2 måneder fra afslutningen af en offentlige

høring. Det pågældende standardiseringsorgan ville være nødsaget til at tage bestemmelse om undtagelser fra sag til sag.

(vii) Umiddelbar anvendelse af vedtagne standarder

Standarder, hvorom der er opnået enighed på europæisk plan, skal med det nuværende system "indføres" som nationale standarder, før de bliver officielle. Der indrømmes normalt en periode på 6 måneder til dette formål, men længere perioder kan indrømmes, og i mange tilfælde overholder de nationale ikke den aftalte tidsplan. National indførelse bør ikke længere være en forudsætning for brugen af en europæisk standard. Dette ville eliminere tidsintervallet mellem vedtagelsen af en europæisk standard og dens tilgængelighed for brugere.

39. Vedtagelsen af nogle af eller alle disse proceduremæssige henstillinger ville på kort sigt fremskynde leveringen af europæiske standarder. Det skal imidlertid ligeledes tilstræbes at undgå at overbebyrde det europæiske standardiseringssystem. Det er tvingende nødvendigt at fastsætte prioriterede mål for den første generation af harmoniserede europæiske standarder og at gå bort fra mål, som ikke er direkte forbundne med prioriteter.

Hvad angår f.eks. standardiseringsmandater, der er relateret til EØF-lovgivning, skal den tekniske udmøntning af de væsentlige krav i et givet direktiv inkorporeres i europæiske standarder inden for den aftalte tidshorisont. Andre aspekter af standardisering, der f.eks. vedrører produkters effektivitet eller anvendelighed, kan kun behandles, såfremt arbejdet i henhold til mandat afsluttes rettidigt. Ansvar for fastholdelsen af prioriteringen ligger hovedsagelig hos de europæiske standardiseringsorganer selv, men Kommissionen kan efter samråd med Det Stående Udvalg for Tekniske Forskrifter og Standarder give nærmere vejledning om prioritering til standardiseringsorganerne gennem yderligere mandater. Kommissionen vil også så vidt muligt begrænse udstedelsen af nye standardiseringsmandater i de næste 2 år til emner, som har betydning for gennemførelsen af det indre marked.

40. De, der tilstræber at følge prioriteringen, kan blive nødsaget til at søge at begrænse forsøg på at inkludere alle aspekter af eksisterende nationale standarder i de første europæiske standarder. Selv om fuldstændig konvergens af tekniske standarder i Europa er at foretrække på langt sigt, vil et forsøg på at gå for hurtigt frem på alle fronter bringe enigheden om det vigtigste minimum for det indre markeds funktion i fare. Ved at koncentrere sig om præstations- frem for udformningsparametre inden for udarbejdelsen af europæiske standarder fremmes også processen for opnåelse af enighed.

(II) Koordination og struktur

41. Forbedret koordination af europæisk standardisering og organisatorisk stabilitet har højeste prioritet for Kommissionen. Effektivitet og struktur er til en vis grad indbyrdes afhængige. Kommissionen anerkender imidlertid, at der kan være behov for mere tid, før de i denne afdeling indeholdte henstillinger kan gennemføres. Ikke desto mindre er det nødvendigt, at der hurtigst muligt udvikles og diskuteres ideer vedrørende dette spørgsmål.
42. Af de 3 europæiske standardiseringsorganisationer har CEN og CENELEC et fælles regelsæt for deres aktiviteter, mens ETSI har et separat regelsæt, der afspejler en anden struktur. Skønt der allerede er foretaget nogen tilpasning af ETSI's regler for at bringe denne organisation i overensstemmelse med almindeligt anerkendte standardiseringsprincipper, og skønt yderligere ændringer er under overvejelse, er ETSI's og CEN/CENELEC's metoder for europæisk standardisering fundamentalt forskellige. Fremover vil andre grene af samfundsøkonomien end telekommunikation (f.eks. informationsteknologi eller levnedsmiddelindustri) måske også sige, at de har behov for at organisere deres egne standardiseringsaktiviteter på europæisk plan. Samtidig med at Kommissionen i den ny metodes ånd ønsker at tilskynde til frivillig standardisering som foretrukket alternativ til regulering med henblik på at skabe orden på markederne, søger den også at tilgodese, at nye standardiseringsaktiviteter integreres behørigt i det øvrige standardiseringssystem.
43. Standardiseringsaktiviteter kan kun opnå generel anerkendelse og berettigelse, såfremt de styres på basis af et klart regelsæt, der er kendt og godkendt af alle berørte parter. Standarder, som udarbejdes gennem en åben proces, der giver alle parter mulighed for at få indflydelse på det endelige resultat, har meget bedre mulighed for at blive anvendt på markedet, end de som ikke er udarbejdet således. Standardisering er en proces, hvorved tekniske dokumenter opnår generel berettigelse gennem passende samråd. En række forskellige organisationer, såsom individuelle virksomheder, branche- eller faglige foreninger, kan til eget brug udvikle tekniske specifikationer, men hvis disse skal blive standarder, skal de gennemgås ved en formel proces, der er åben for alle berørte parter.

44. Manglen i 1990 på fastsatte og generelt accepterede rammer for europæisk standardisering resulterer i effektivitetstab inden for den service, som standardiseringen yder industri, regeringer og andre berørte parter. Organisering af yderligere standardiseringsarbejde på sektorielt grundlag kan være en positiv udvikling, der giver mulighed for industriens direkte deltagelse og muligvis større engagement i arbejdet. Pga. det stigende pres på fælleseuropæiske standarder i de kommende år kan der blive større behov for en sådan sektoriel standardisering. Medmindre en sådan standardisering imidlertid koordineres og foretages i overensstemmelse med visse grundregler, vil risikoen for dobbeltarbejde eller uoverensstemmelse mellem forskellige europæiske standardiseringsaktiviteter stige. Amerikas Forenede Stater med næsten 400 aktive standardiseringsorganer illustrerer risiciene for fragmentering inden for udarbejdelse af standarder. Europa, som nu forsøger at sætte sig ud over sin arv med nationalt baserede teknologier, må sikre, at knappe menneskelige ressourcer og kapitalressourcer ikke spildes på dobbeltarbejde.
45. Kommissionen finder derfor, at de kunder, som efterspørger europæiske standarder såvel som de institutioner, som for tiden leverer dem, bør overveje, hvorvidt tiden ikke er inde til at etablere et europæisk standardiseringssystem, hvori alle deltageres rolle på nationalt og europæisk plan klart defineres på basis af aftalte mål, hvoraf det vigtigste ville være hurtigere integration af europæisk teknologi gennem enighed om fælles standarder.

Et sådant system kunne

- give mulighed for forskellig organisering og selvstændig styring inden for sektorale standardiseringsorganer på europæisk plan, og
- sikre europæisk standardiseringskoordination, gennemsigtighed og berettigelse ved anvendelse af fælles regler for alle standardiseringsorganer i systemet, idet disse regler udvikles og vedligeholdes af et nyt centralt organ, det europæiske standardiseringsråd.

Jo klarere de fælles regler for europæisk standardisering er, desto mere frihed kan sektorerne få til at organisere sig på den mest hensigtsmæssige måde.

46. Begrebet "europæisk standardiseringssystem" forudsætter et sammenhængende hele bestående af et antal komponenter. Systemet kunne bestå af flere forskellige europæiske standardiseringsorganer, under forudsætning af at disse er underlagt fælles regler, for så vidt angår den formelle proces for omdannelse af dokumenter til europæiske standarder. Beslutningen om at etablere nye organer på europæisk plan (ud over de 3, der allerede eksisterer) ville afhænge af kvaliteten af den service, de eksisterende organisationer yder. Hvis CEN f.eks. som europæisk standardiseringsorganisation repræsenterende flere sektorer kan reagere hurtigt og effektivt på europæisk industris behov, er det usandsynligt, at mange sektorer - om nogen overhovedet - vil ønske at påtage sig besværet med at etablere et nyt standardiseringsorgan. Hvis en sektor imidlertid kan påvise, at dens behov kun kan imødekommes gennem et selvstændigt europæisk standardiseringsorgan, bør den have frihed til at etablere et sådant under iagttagelse af reglerne for det europæiske standardiseringssystem.
47. Kommissionen diskuterede for nylig disse ideer med de europæiske standardiseringsorganisationer, og der synes at være tegn på en vis enighed om behovet for en ny struktur for europæisk standardisering, som kan imødekomme de allerede anførte problemer. Kommissionen foreslår derfor følgende skitse til en ny struktur for den fremtidige koordination af europæisk standardisering. (Der gives en mere detaljeret beskrivelse heraf i bilag 2):

- det europæiske standardiseringsråd ville blive et nyt organ med ansvar for den overordnede politik for europæisk standardisering; det ville omfatte personer, der repræsenterer følgende interesser: europæisk industri og arbejdsmarkedets parter, repræsentanter fra EØF-Kommissionen og EFTA-sekretariatet og de europæiske standardiseringsorganer.
 - en europæisk standardiseringsbestyrelse ville virke som overordnet organ for rådet med ansvar for styring og koordination af europæisk standardisering. Medlemmerne ville omfatte ansatte fra de europæiske standardiseringsorganer (for tiden CEN, CENELEC og ETSI) og standardiseringsrådets sekretær.
 - de europæiske standardiseringsorganer ville være de organer etableret på europæisk plan og anerkendt af rådet, som ville have ansvaret for standardisering inden for hver sit felt. De ville have fuldstændig autonomi ved planlægning, finansiering, udarbejdelse og vedtagelse af europæiske standarder under iagttagelse af reglerne for det europæiske standardiseringssystem og formelle aftaler med nationale standardiseringsorganer.
 - De nationale standardiseringsorganer ville udføre særlige opgaver på vegne af de europæiske standardiseringsorganer på nationalt plan (offentlig høring, udmøntning af national afstemning) give regelmæssig information om deres nationale aktiviteter og overholde status quo-reglerne under udviklingen af europæiske standarder.
48. De største fordele ved denne metode ville efter Kommissionens mening være at:
- europæisk standardiserings strategiske retning ville blive sikret af repræsentanter for de primære økonomiske og politiske interesser, den skulle tjene,

- eksisterende sektorale standardiseringsorganer (CENELEC, ETSI) ville kunne bibeholde deres autonomi og dynamik, og muligheden for adgang for flere sektorale organisationer til systemet ville ikke være udelukket,
 - der ville gælde et sæt fælles regler for dannelsen af europæiske standarder for eksisterende og fremtidige europæiske standardiseringsorganer (accept af reglerne ville være en betingelse for anerkendelse i henhold til systemet),
 - den daglige drift af CEN, CENELEC og ETSI ville væsentligt forblive uændret,
 - det europæiske standardiseringsråd ville kræve begrænsede ressourcer, hvorved unødigt bureaukrati og udgifter ville kunne undgås,
 - nationale standardiseringsorganers rolle i europæisk standardisering ville blive anerkendt i alle sektorer.
49. Det vil blive nødvendigt med yderligere, mere detaljerede diskussioner med henblik på en uddybning af disse ideer, især med henblik på en mere nøjagtig definition af det europæiske standardiseringsråds rolle og organisatoriske struktur. De diskussioner, der allerede er ført med de europæiske standardiseringsorganisationer, pegede imidlertid mod en generel villighed til at fortsætte på dette grundlag. Med alle berørte parter medvirken finder Kommissionen, at det nu er muligt at forudse etableringen af disse nye rammer i løbet af 1991.

(III) Medlemsskab og internationalt samarbejde

50. Ved udviklingen af europæisk standardisering må der tages højde for det eksterne såvel som det interne miljø. De hurtige politiske ændringer, som finder sted i Central- og Østeuropa, vil med tiden føre til en større, tættere integreret europæisk markedsøkonomi end den nuværende, og fælles tekniske standarder er et af de midler, der kan sikre en regulær overgang til denne situation. Dette rejser vigtige og presserende spørgsmål vedrørende forholdet mellem de nuværende medlemmer af det europæiske standardiseringssystem og andre

europæiske lande. Et tættere samarbejde med disse lande er ønskeligt, og deres optagelse i systemet må overvejes.

Teknisk bistand til Central- og Østeuropa inden for standardiseringsområdet vil ligeledes have høj prioritet i de kommende år. Den polske og ungarske regering har allerede ansøgt om økonomisk og teknisk bistand i henhold til PHARE-programmet for at opnå en forbedring af standarder og metrologiske regler, især med henblik på opfyldelse af Fællesskabets produktkrav. Der er stigende interesse for teknisk bistand også fra ikke-europæiske lande.

Endelig må samarbejdsforholdet mellem Europa og internationale standardiseringsorganer udvikles for at sikre en effektiv tovejsinformationsstrøm og, hvor dette er muligt, enighed om den bedste fordeling af standardiseringsarbejdet for at undgå dobbeltarbejde.

Medlemskab af de europæiske standardiseringsorganer

51. Medlemskab af de 3 europæiske standardiseringsorganer er hovedsageligt begrænset til EØFs og EFTAs medlemslande; CEN og CENELEC's medlemmer er begrænset til disse lande, mens ETSI også tæller Cypern, Malta og Tyrkiet blandt sine medlemmer. Et antal central- og østeuropæiske lande har imidlertid for nylig udtrykt deres interesse for at blive optaget som medlemmer i alle 3 europæiske standardiseringsorganisationer, og Tyrkiet har gennem nogen tid været kandidat til CEN/CENELEC-medlemskab. CEN og CENELEC har gentagne gange påpeget, at medlemskab af deres organisationer er forbundet med medlemskab af EØF og EFTA.
52. Det er i alle landes interesse, det være sig europæiske eller ikke-europæiske lande, at det nuværende tempo, hvormed udviklingen af europæiske standarder finder sted, opretholdes og om muligt forøges. Harmoniseringen af modstridende nationale standarder inden for Europa, såvidt muligt på basis af internationale standarder, er et overordentlig stort bidrag til fremme af international samhandel og global økonomisk vækst. Kommissionen finder, at en forøgelse af antallet af de europæiske standardiseringsorganers medlemmer med fuldt medlemskab på kort sigt vil være en hindring for dette mål, idet det ville forøge de problemer, som de nuværende medlemmer har med at blive enige om

komplekse tekniske emner. Skønt et bredere medlemskab på langt sigt er ønskeligt, har det ikke umiddelbart prioritet.

53. Ikke desto mindre bør de europæiske lande, som ikke er medlemmer af det europæiske standardiseringssystem, men som ønsker at overtage europæiske standarder, have tæt tilknytning til det arbejde, som europæiske standardiseringsorganer udfører, for at give dem mulighed for hurtigt at tilpasse sig nye europæiske standarder og opnå de økonomiske fordele ved at anvende dem. Den udbredte vedtagelse og brug af europæiske standarder uden for EØF's og EFTA's medlemslande er i Vesteuropas økonomiske interesse. Man bør ligeledes have i erindring, at Fællesskabet har indgået associeringsaftaler med visse europæiske lande og kan indgå lignende aftaler med andre. Derfor ville det være ønskeligt for de europæiske standardiseringsorganer at give europæiske lande mulighed for deltagelse i deres arbejde med en status som er mindre end fuldt medlemskab.

Kommissionen mener, at status som "associeret medlemsstat", som kunne medføre ret til at deltage i det europæiske standardiseringsarbejde uden stemmeret, ville være udtryk for Fællesskabets og de pågældende landes interesse i at bevæge sig mod et tættere økonomisk forhold, idet man tager højde for den usikkerhed, der omgiver disse landes strukturelle og økonomiske udvikling. Afhængig af den generelle økonomiske og politiske udvikling kunne overgangen til fuldt medlemskab finde sted efter nogle år, når de pågældende lande har vist deres villighed og evne til at anvende europæiske standarder.

54. Hvad angår ikke-europæiske lande, mener Kommissionen, at det primært er op til de europæiske standardiseringsorganer at afgøre, hvorvidt det er i deres interesse at tillade, at disse landes standardiseringsorganer i begrænset omfang bidrager til deres arbejde. Et europæisk organ, ETSI, giver allerede nu observatørrepræsentanter fra ikke-europæiske lande adgang til sine møder på basis af reciprocitet. En sådan metode har potentielle ulemper såvel som fordele. De indlysende fordele ved øget gennemsigtighed og muligheden for at få nyheder om den allerseneste tekniske udvikling fra ikke-europæiske kilder skal vejes mod den potentielle risiko for forsinkelse i opnåelsen af enstemmighed og det forhold, at diskussioner, der hører til i

internationale standardiseringsorganers forum, i stedet finder sted på europæisk plan. Med en mere decentral sektorial standardiseringsstruktur i Europa synes det imidlertid passende, at ethvert europæisk standardiseringsorgan tager sine egne beslutninger om dette spørgsmål, under forudsætning af at reciprocitet sikres. Adgang for observatører fra de internationale standardiseringsorganer til CEN og CENELEC's tekniske arbejde, som foreslået nedenfor, ville i sig selv give andre lande mulighed for at følge med i det europæiske arbejdes udvikling.

Teknisk samarbejde

55. Vesteuropas standardiseringsorganisationer opfordres til i stigende omfang at yde andre lande teknisk bistand, efterhånden som der bliver bedre forståelse for de positive virkninger, som Fællesskabets program for 1992 vil få for international samhandel. Efterspørgslen fra central- og østeuropæiske lande er allerede stor, men andre regioner (landene omkring Middelhavet og Sydamerika) har givet udtryk for lignende interesse, og Kommissionen leder allerede samarbejdsprogrammer inden for standardiseringsområdet i Indien, ASEAN-landene og Andesgruppen. Denne interesse er især rettet mod oplysninger om eksisterende og planlagte europæiske standarder og uddannelse af industri- og standardiseringseksperter i anvendelsen heraf.
56. Fællesskabet er i princippet villig til at inkludere teknisk bistand inden for dette område i dets samarbejdsprogrammer med tredjelande, skønt det bør erindres, at de tekniske ressourcer til denne opgave er begrænsede. Kommissionen må trække på den ekspertise, der er til stede i den private sektor (og i særdeleshed i standardiseringsorganer) med henblik på udførelsen af et sådant samarbejde. CEN og CENELEC og medlemmerne heraf har allerede tidligere assisteret Kommissionen.
57. På baggrund af det europæiske aspekt af disse aktiviteter mener Kommissionen, at de europæiske standardiseringsorganer bør påtage sig ansvaret for koordination og styring af en sådan teknisk bistand, selv hvis de pågældende eksperter for en stor del kommer fra de nationale standardiseringsorganer. Kommissionen påtænker at give økonomisk støtte til udviklingen af en passende infrastruktur inden for de europæiske organer med henblik på at imødekomme anmodninger om

oplysninger og bistand, som, skønt de påfører de pågældende organer en yderligere byrde, udgør et vigtigt instrument for Fællesskabets eksterne økonomiske relationer. Kommissionen håber, at nationale standardiseringsorganer og medlemsstaterne vil samarbejde ved at bidrage til en kollektiv aktion og undgå ukoordinerede nationale initiativer.

Relationer med internationale
standardiseringsorganer

58. Forbindelserne mellem de europæiske standardiseringsorganer og deres internationale modstykker er indirekte, idet nationale standardiseringsorganer kun deltager i ISO og IEC og nationale myndigheder kun i CCITT. Ikke desto mindre er samarbejdet mellem de internationale og europæiske organer steget i omfang, efterhånden som mængden og spændvidden af europæisk standardisering er blevet udvidet. Især gennem de sidste to år er der indgået ordninger mellem ISO og CEN og IEC og CENELEC, som giver mulighed for jævnlige diskussioner med henblik på at sammenligne arbejdsprogrammer og koordinere dem, hvor dette er muligt. Dette er tegn på villighed fra begge sider til at etablere en samarbejdsdialog for at undgå dobbeltarbejde og spild af knap ekspertise.
59. Det kan være nødvendigt for det europæiske standardiseringssystem at tage andre skridt for at overbevise det internationale standardiseringssamfund om, at arbejdet på europæisk plan er en erstatning for den nationale standardisering og ikke den globale.

Et første skridt ville være at holde de internationale standardiseringsorganisationer fuldt informeret om, hvorledes det europæiske arbejde skrider frem ved at invitere observatører fra de relevante tekniske komitéer under ISO eller IEC til europæiske arbejdsgrupper eller komitéer, hvor der er fælles interesser.

Et andet positivt skridt ville være fortsat at anmode internationale standardiseringsorganer om at påtage sig noget af det arbejde, som nu foreslås på europæisk plan, især standardiseringsaktiviteter, der ikke er forbundet med EØF's produktlovgivning. Hvis de internationale standardiseringsorganer kan reagere ved at fremskynde arbejdet på projekter, som har høj prioritet for Europa med henblik på at levere resultater inden for den tidsplan, der er

sat ifølge europæiske krav, kan standardisering på europæisk plan undgås.

60. Hvis Europa imidlertid skal fremme yderligere international standardisering, må andre gøre det samme. Fællesskabet forventer, at dets førende økonomiske partnere, især USA og Japan, vil være parate til at afsætte flere ressourcer til international standardisering i de kommende år og, hvad der er lige så vigtigt, at indføre internationale standarder på nationalt plan. Medmindre alle berørte parter handler med samme engagement i forbindelse med international standardisering, som Europa tidligere har gjort det, kan denne vigtige mekanisme ikke udnyttes ordentligt som et middel til fremme af international samhandel og økonomisk vækst.

Andre vigtige emner

Følgende emner er, mens de er vigtige for europæisk standardiserings fremtidige udvikling, måske mindre presserende end de i den foregående afdeling beskrevne emner. Man kan eventuelt vedtage en mindre stram tidsplan for løsningen heraf, skønt manglende fremskridt inden for disse emner vil være en alvorlig hindring for en øget standardisering, som vil styrke den europæiske økonomi.

(IV): Udvidet ansvar

61. Standardisering er en service for industrien og for samfundet generelt. Efterspørgslen efter standarder er nok traditionelt skabt af produktionsinteresser, men omfatter nu en bredere kundekreds som f.eks. offentlige myndigheder, arbejdstagere, udstyrsbrugere, private forbrugere eller forskere. Alle disse brugere af standarder ønsker, at denne service afspejler deres behov og ydes effektivt.
62. Disse forskellige interesser er normalt repræsenteret i de nationale standardiseringsorganers styrelsesorganer, enten direkte eller gennem en regeringsrepræsentant. På det tekniske plan er der generelt mulighed for, at alle berørte parter kan deltage i det nationale standardiseringsarbejde. På europæisk plan er forskellige interesser imidlertid i meget mindre omfang direkte repræsenteret inden for standardisering. Situationen i de tre europæiske

standardiseringsorganer kan sammenfattes som følger:

	<u>Deltagelse i tekniske komitéer/ arbejdsgrupper</u>	<u>Repræsentation i styrelsesorganer</u>
CEN	<ul style="list-style-type: none">- Delegationer fra nationale standardiseringsorganer- Observatører fra anerkendte europæiske producent- eller brugerorganisationer	<ul style="list-style-type: none">- Repræsentanter for nationale standardiseringsorganer
CENELEC	<ul style="list-style-type: none">- Delegationer fra nationale elektrotekniske komitéer	<ul style="list-style-type: none">- Repræsentanter for nationale elektrotekniske komitéer
ETSI	<ul style="list-style-type: none">- Medlemmer- Observatører fra anerkendte berørte parter i og uden for Europa	<ul style="list-style-type: none">- Medlemmer- (EØF-Kommissionen og EFTA som rådgivere)

63. De forslag, der allerede er fremsat, med hensyn til repræsentation i det europæiske standardiseringsråd er et første skridt mod et udvidet ansvar inden for europæisk standardisering, men der er behov for at åbne europæisk standardisering for "kundegrundlaget" på alle niveauer. På baggrund af europæisk standardiserings betydning for f.eks. Fællesskabets produktsikkerhedslovgivning bør alle involverede parter, der er beskæftiget med sikkerhedsspørgsmål, herunder repræsentanter for arbejdstagere eller forbrugere, have mulighed for at deltage i det tekniske arbejde, der finder sted på europæisk plan, gennem deres europæiske organisationer. Det synes ikke passende, at visse interesser (producenter, industribrugere) har ret til at følge dette arbejde gennem deres europæiske organisationer, mens andre er udelukket herfra (fagforeninger, forbrugerorganisationer). Større åbenhed i den europæiske standardiseringsproces er

nødvendig for at fremme bredere offentlig interesse for og tillid til europæiske standarder.

64. Det samme kan siges at gælde for styrelsesorganerne. Hvis standardisering er en service, bør brugerne af europæiske standarder have medbestemmelse ved prioriteringen og fordelingen af ressourcer til standardiseringsarbejdet. Bortset fra ETSI styres de europæiske standardiseringsorganer udelukkende af repræsentanter for de nationale standardiseringsorganer (CEN) eller af den pågældende industrisektor (CENELEC). For bedre at afspejle europæisk standardiserings stigende offentlige betydning, bør der gives mulighed for direkte repræsentation inden for europæiske standardiseringsorganer af større interessegrupper og offentlige myndigheder (som når alt kommer til alt giver betydelige økonomiske bidrag til arbejdet). Der kan senere forhandles om repræsentationsmetoden, men princippet skal slås fast nu.
65. Det er vigtigt, at nationale standardiseringsorganer, som er en integreret del af det europæiske standardiseringssystem, også følger åbenhedsprincippet over for andre dele af systemet. Deltagelse i det nationale standardiseringsarbejde, der foregår på et integreret fællesskabsmarked, bør ikke begrænses på basis af den berørte parts nationalitet eller etableringssted. En hvilken som helst part fra Fællesskabet, der ønsker at deltage i national standardisering, og som kan påvise en interesse i arbejdet, og som er villig til at overholde de normale regler for deltagelse, bør få tilladelse til dette. Dette princip blev allerede fastslået i direktiv 83/189/EØF - det er nu tid at anvende det.

(V): Finansiering

66. Standardisering er ikke billig. Udvidelsen af europæisk standardisering skal baseres på en klar forpligtelse fra alle berørte parter side til at yde økonomisk støtte hertil. I betragtning af europæisk standardiserings nuværende omfang og den forventede vækst forekommer den nuværende finansieringsmetode relativt ustabil, især hvad angår CEN's og CENELEC's aktiviteter.

For tiden får de nationale organer, der er medlem af CEN/CENELEC, deres indtægter direkte fra den private sektor (fra medlemsgebyrer og salg af

standarder), og de finansierer CEN og CENELEC gennem årlige medlemsbidrag. Denne indirekte og kortsigtede finansiering er muligvis ikke længere hensigtsmæssig for det omfang, som det europæiske standardiseringsarbejde sandsynligvis vil få i 1990'erne.

På den anden side betyder den mængde standardiseringsarbejde, der udføres i henhold til mandat fra EØF og EFTA, at en stor del af CEN og CENELEC's udgifter (70% af CEN's årlige budget og 55% af CENELEC's) såvel som udgifterne i forbindelse med nationale medlemmers drift af tekniske sekretariater, dækkes af indtægter fra Kommissionen og EFTA-landene. Skønt de europæiske standardiseringsorganers budget kun udgør en lille del af de samlede udgifter i forbindelse med europæisk standardisering (udgifterne på nationalt plan er meget større i forbindelse med koordination af nationale standpunkter og deltagelse i europæiske diskussioner), bekymrer disse organers afhængighed af offentlige tilskud¹⁾ i stigende grad Kommissionen.

67. Denne tendens er især foruroligende, efterhånden som det er blevet klart, at de midler, som europæisk standardisering kræver, sandsynligvis snart overgår de ressourcer, der er til rådighed inden for EØF's budget. (Fællesskabet forventes at sætte mindst 20 millioner ECU af til europæisk standardiseringsarbejde i 1990 og betydeligt mere i 1991). Der må findes en mere effektiv måde at kanalisere private midler til europæisk standardisering. Kommissionen finder, at dette mål skal fremmes ved:

- en forpligtelse til langsigtet økonomisk planlægning fra de europæiske standardiseringsorganers medlemmers side,
- ændring af den nuværende fordeling af indtægter fra salg af europæiske standarder, således at en del af disse indtægter kan kanaliseres direkte til de europæiske standardiseringsorganer,
- opkrævning af medlemsgebyrer fra industriens deltagere i europæisk

1) Skønt ETSI delvis er direkte finansieret af sine medlemmer, er instituttet ligeledes meget afhængigt af ekstraordinære bidrag fra de nationale administrationer.

standardisering (som det allerede er praksis i ETSI).

Parallelt med denne udvikling bør Ministerrådet være villig til at tilbyde en klar (men begrænset) afsættelse af offentlig økonomisk støtte over flere år (se afdeling C: "De offentlige myndigheders rolle" nedenfor).

68. Medlemmerne af CEN og CENELEC, hvis aktivitet og udvikling i stigende grad er forbundet med den aktivitet og udvikling, der foregår inden for de europæiske standardiseringsorganer, som de tilhører, bliver uden tvivl nødsaget til at afsætte flere ressourcer til det europæiske arbejde i de kommende år. I stedet for at tage årlige budgetmæssige beslutninger ad hoc, som det er tilfældet i øjeblikket, er det nok bedre at udvikle en langsigtet økonomisk plan baseret på eksisterende og forventede arbejdsprogrammer, på grundlag af hvilken der vil kunne udarbejdes et skøn over hvert nationalt medlems sandsynlige bidrag over en årrække. Dette ville være en støtte for den økonomiske planlægning på nationalt plan og ville ligeledes give mulighed for at fastsætte et konkret mål for kampagner med henblik på at opnå midler fra industrien på nationalt plan. (Kommissionen forstår, at man for tiden undersøger langsigtet økonomisk planlægning inden for CEN).
69. Finansiering gennem årlige medlemsbidrag er imidlertid ikke den eneste måde, hvorpå man kan skaffe penge til europæisk standardisering. Nationale standardiseringsorganer får de fleste af deres indtægter fra salg af deres produkter, dvs. standarder og oplysninger om standarder. Direkte finansiering af europæiske standardiseringsorganer gennem årlige medlemsbidrag kunne i nogen grad modsvares af, at en del af indtægterne fra salg af europæiske standarder (i hvert fald delvis) direkte tilfaldt de europæiske organer, som er ansvarlige for produktionen heraf. Dette ville naturligvis have indflydelse på det beløb, der overføres fra nationale til europæiske organer, men det kunne lette overførslen ved at gøre den automatisk i forbindelse med hvert salg af en europæisk standard.
70. Dette ville ikke betyde, at nationale standardiseringsorganer ikke længere ville modtage indtægter fra salg af europæiske standarder. Nationale organer er et uundværligt element i udarbejdelsen af sådanne standarder, idet de

fungerer som en bro mellem nationale interesser og forhandlingsprocessen på europæisk plan. De er ligeledes uundværlige for markedsføringen af standarder på såvel nationalt, europæisk som internationalt plan. Det ville være passende at fordele salgsindtægterne mellem organerne på europæisk plan og de nationale organer, således at sidstnævntes væsentlige bidrag anerkendes, f.eks. ved at dele indtægterne mellem det europæiske standardiseringsorgan, der har ansvaret for standarden, den (europæiske eller nationale) organisation, som foretager salget, og alle nationale standardiseringsorganer.

71. Et sådant system ville have flere fordele:

- det ville i begrænset (men stigende) omfang give de europæiske standardiseringsorganer en regelmæssig, selvstændig indkomst;
- det ville til stadighed være en økonomisk tilskyndelse for standardiseringsorganerne til at føre en dynamisk salgspolitik for europæiske standarder;
- det ville give alle nationale standardiseringsorganer en andel i indtægterne fra salget af europæiske standarder, uanset salgsstedet;
- det ville eliminere den nuværende skævhed, hvor offentlige midler til europæisk standardisering genererer indtægter til nationale standardiseringsorganer, især til dem, som udgiver deres standarder på CEN's arbejdssprog.

Det ville med andre ord afspejle det europæiske standardiseringssystemets indbyrdes afhængighed i økonomisk henseende.

72. En betingelse for, at anvendelse af denne metode kan lykkes, ville være indførelse af øget konkurrence mellem sælgere af europæiske standarder, hvilket ville reducere de med indkøb af standarder forbundne omkostninger for europæisk industri og muligvis forøge det samlede marked. Yderligere vækst på markedet ville blive stimuleret ved europæiske standardiseringsorganers direkte salg af egne standarder, hvor medlemmerne anså

dette for passende, hvilket ikke er tilladt i henhold til CEN og CENELEC's nuværende regler (skønt Kommissionen forstår, at denne politik for tiden overvejes)

73. Yderligere finansiering gennem medlemsgebyrer fra industrien ville være en naturlig konsekvens af større brug af associerede europæiske standardiseringsorganer, som giver individuelle medlemmer, ud over nationale delegationer, adgang til at deltage direkte. Dette sker allerede f.eks. inden for Det Europæiske Standardiseringsinstitut for Telekommunikation (ETSI) og European Workshop for Open Systems (EWOS). Retten til at deltage direkte i standardiseringsarbejdet bør medføre øget økonomisk ansvar for standardiseringen. Hvis industrien og andre berørte parter tror, at deres økonomiske interesser har fordel af europæisk standardisering, vil de være villige til at bidrage direkte til de europæiske standardiseringsorganisationers udgifter.

(VI): Information

74. Ved at definere den allernyeste teknologi er standardisering medvirkende til at gøre økonomien mere gennemsigtig. Men standarder kan kun opfylde denne funktion, hvis oplysningerne herom er tilgængelige, klare og fuldstændige. Den nuværende struktur for standardisering i Europa baseret på nationale standardiseringsorganer, har ført til, at informationen er koncentreret om hvert lands nationale aktiviteter, og det er ikke let at få klare og fuldstændige oplysninger om fælleseuropæiske standarder eller nationale standarder fra andre europæiske lande. Nu hvor Fællesskabet har forpligtet sig til at etablere et europæisk enhedsmarked og på længere sigt en integreret europæisk økonomi, er det af største vigtighed, at de teknologiske oplysninger indeholdt i standarder styres fra et europæisk perspektiv og giver et fuldstændigt billede af aktiviteterne på alle, nationale såvel som europæiske, niveauer.
75. Hvad angår oplysninger om nationale standardiseringsaktiviteter, indeholder Rådets direktiv 83/189/EØF krav om, at nationale standardiseringsorganer skal forsyne de europæiske standardiseringsorganer med oplysninger om deres aktiviteter med henblik på at fremme et tættere samarbejde mellem dem og overføre aktiviteter af fælles interesse fra nationalt til europæisk plan. Denne procedure har imidlertid ikke levet op til

forventningerne. Nationale standardiseringsorganers bidrag til CEN/CENELEC's databaser har ofte været ufuldstændige, forsinkede og uklare. I en rapport udarbejdet i januar 1990 af CEN/CENELEC-sekretariatet (5 år efter procedurens start) påpegedes mange tilfælde af manglende eller sen notifikation og fejlagtig klassifikation. Bidrag af ringe kvalitet til systemet har ført til registre, der er samlet fra informationsproceduren, udgør langt fra en "oversigt" over nuværende europæiske aktiviteter og indeholder oplysninger, som er uforståelige for lægmand, og som ofte er forældede. Der er for nylig udarbejdet anbefalinger inden for CEN, og CENELEC har besluttet at forbedre databasen, men det er endnu uvist, hvor hurtigt beslutninger vil blive taget og gennemført.

76. Det bør imidlertid bemærkes, at CENELEC siden 1988 har vedtaget en parallel informationsprocedure for det elektrotekniske område, som indebærer flere begrænsninger end informationsproceduren i henhold til 83/189, f.eks. "status quo" på 3 måneder for nationalt arbejde, når et andet medlem har udtrykt sin interesse, og automatisk omdannelse til europæiske arbejdsprojekter, der involverer mere end ét medlemsland. Kommissionen ville hilse en videreførelse af samme principper til andre sektorer, hvor de nationale standardiseringsaktiviteter stadig er betydelige, velkommen.
77. Udbredelsen af oplysninger om europæisk standardisering anses af medlemmerne af CEN/CENELEC for et nationalt fremfor et kollektivt ansvar. F.eks.:
- må de europæiske standardiseringsorganer ikke sælge europæiske standarder men skal henvise dem, der efterspørger disse, til de nationale medlemsorganer,
 - er europæiske standarder ikke altid klart identificeret i nationale kataloger på trods af en beslutning taget af CEN/CENELEC i 1987 om, at dette bør være tilfældet,
 - udbredes oplysninger indhentet i henhold til direktivet om "informationsprocedurer" til offentligheden gennem de nationale

medlemmer og ikke gennem CEN/CENELEC sekretariatet.

I de seneste år har CEN/CENELEC taget visse indledende skridt til at forbedre synligheden af deres aktiviteter, f.eks. gennem udsendelse af et månedligt nyhedsbrev ("Review of Current Activities"), som indeholder en liste over nye arbejdsområder, nye udkast til europæiske standarder, der er genstand for offentlig høring, og nyligt vedtagne europæiske standarder. Det er imidlertid stadig vanskeligt at få et regelmæssigt og fuldstændigt overblik fra de europæiske standardiseringsorganer over deres aktiviteter.

78. Kommissionen finder, at ansvaret for informationspolitikken såvel som andre aspekter af den europæiske standardisering bør deles ligeligt mellem europæiske og nationale organer. Oplysninger af en bedre kvalitet om standardisering i Europa, som ikke alene omfatter oplysninger om aktiviteter på europæisk plan men ligeledes forskelle mellem nationale standarder, vil øge behovet for europæisk standardisering. Sådanne oplysninger kunne indsamles og gøres tilgængelige på europæisk såvel som nationalt plan.
79. Kommissionen foreslår derfor, at oplysninger om standardiseringsaktiviteter samles og udbredes på følgende måde:
 - Den i henhold til direktiv 83/189/EØF påbegyndte informationsprocedure bør gennemføres korrekt og intensiveres, således at en "status-quo"-periode på mindst 3 måneder sikres, hvor andre nationale standardiseringsorganer kan kommentere forslag til nye standardiseringsaktiviteter. Kommissionen ville hilse ethvert initiativ i denne retning fra standardiseringsorganernes side velkommen. I mangel heraf kan den beslutte at foreslå ændringer til direktiv 83/189/EØF.
 - En enkelt europæisk standardiseringsdatabase (ESD), der indeholder bibliografiske data om nationale og europæiske standarder og et sammendrag af nuværende standardiseringsaktiviteter bør samles under ledelse af Det Europæiske Standardiseringsråd. Disse oplysninger

ville være tilgængelige for alle berørte parter i en form og på vilkår, der fastsættes af standardiseringsorganerne i fællesskab.

- Ordninger for markedsføringen af ESD-oplysninger ville være relateret til, hvorvidt den pågældende standard eller aktivitet var europæisk eller national. I begge tilfælde bør ansvaret for levering af oplysninger om standarder og standardisering til markedet imidlertid deles mellem de europæiske og de nationale organer.

En sådan metode ville ikke forhindre europæiske eller nationale standardiseringsorganer i at føre deres egen informationspolitik.

(VII): Den europæiske standards status

80. De fleste bliver overraskede over at erfare, at den europæiske standard i 1990 endnu ikke eksisterer i kraft af sig selv. Standardiseringsarbejdet på europæisk plan sigter mod harmonisering af separate nationale standarder. De standarder, hvorom der er opnået enighed inden for CEN/CENELEC og ETSI, har ingen formel status, før de nationale standardiseringsorganer indfører deres indhold som en eller flere nationale standarder og ophæver eventuelle modstridende bestemmelser.
81. Denne "totrins standardisering" i Europa har visse ulemper. Den første er forsinkelse. Der indrømmes mindst 6 måneder og ofte mere i henhold til CEN/CENELECs regler til national indførelse, og disse regler overholdes ikke altid. Indførelsen kan også føre til manglende klarhed om, hvilke standarder der er harmoniseret på europæisk plan, og hvilke der ikke er det, skønt CEN/CENELEC har fastsat regler for dette spørgsmål. Visse nationale standardiseringsorganer anvender ikke fuldt ud reglerne for identifikation af harmoniserede europæiske standarder. Hvis europæisk industri efter den europæiske standardiseringsproces ikke kan få kendskab til, hvilke standarder der er identiske over hele Europa, er et af de vigtigste mål ikke nået.
82. Mere fundamentalt kan man stille sig det spørgsmål, om national indførelse i alle henseender er i de kunders interesse, som er aftagere af europæiske standarder. Ved at gennemføre harmonisering gennem tilpasning af nationale standarder, beholder de nationale standardiseringsorganer ophavsretten til

de harmoniserede standarder (og dermed eneretten til salgsindtægterne) og forstærker det nationale overensstemmelsesmærkes position på markedet. Der kan derfor opstå den situation, at producenten af et produkt, som overholder en europæisk standard, der sælges overalt i Fællesskabet, skal opnå flere forskellige nationale overensstemmelsesmærker for at påvise over for kunden, hvad denne køber. Dette var ikke hensigten med programmet for 1992.

83. Kommissionen finder, at alle fremtidige europæiske standarder bør eksistere i kraft af sig selv, og deres anvendelse bør ikke være betinget af indførelse på nationalt plan. Ophavsretten til europæiske standarder bør overdrages til det europæiske standardiseringsorgan, der har ansvaret for dem (som det er tilfældet for ETSI) og ikke til hver af dets nationale medlemmer (som det er tilfældet for CEN/CENELEC). Sådanne standarder bør offentliggøres på europæisk plan straks efter vedtagelse heraf på det pågældende europæiske standardiseringsorgans arbejdssprog. Skønt national indførelse stadig kan være nødvendig, f.eks. for at gøre den europæiske standard tilgængelig på det nationale sprog og for at sikre, at det nationale standardiseringsorgan trækker nationale standarder tilbage, som er i modstrid med den europæiske standard, bør en europæisk standard indføres som sådan med den europæiske identifikationsreference uden nogen national reference. Europæiske standarder ville således fremstå som selvstændige enheder i nationale standardkataloger og helt adskille sig fra nationale standarder.
84. Denne metode ville føre til udviklingen af et lager af ægte europæiske standarder universelt genkendelige som et mål for europæisk teknologisk integration. Rent nationale standarder ville forblive lige så synlige som tegn på, at en sådan integration endnu ikke var opnået eller ikke var nødvendig. Ved at følge en sådan kurs ville Fællesskabet og Europa som helhed kunne vurdere sine præstationer og tilbageværende mål inden for standardiseringsområdet.
85. En logisk konsekvens af selvstændige europæiske standarder ville være udviklingen af et fælles mærke for overensstemmelse med sådanne standarder. Kommissionen har allerede opfordret CEN og CENELEC til at følge denne vej som et element i Fællesskabets globale metode for overensstemmelsesbedømmelse, som blev godkendt af Rådet i december 1989. Et enkelt

overensstemmelsesmærke for en europæisk standard ville bidrage til en klarere offentlig opfattelse af europæisk standardisering, som nationale mærker har gjort det for national standardisering. Producenterne ville spare den tid og de penge, der går til at opnå forskellige nationale mærker for overensstemmelse med samme standard. Det ville sandsynligvis forøge efterspørgslen efter tredjepartscertificering af overensstemmelse med standarder, efterhånden som fællesmærket for overensstemmelse med en europæisk standard bliver anerkendt som et symbol på forbrugeraccept for hele det europæiske marked.

86. En afsluttende bemærkning under denne overskrift vedrører betydningen af at have et enkelt sæt europæiske standarder. Det er hensigten, at det europæiske standardiseringssystem skal være homogent og altomfattende. Det bør levere et enkelt produkt til markedet - den europæiske standard - som er universelt genkendelig uanset emnet. Det følger heraf, at der bør være en enkel betegnelse for denne standard uden variation. Dette betyder, at den nye skelnen mellem europæiske standarder ("EN'er") produceret af CEN/CENELEC, og europæiske telekommunikationsstandarder ("ETS'er") produceret af ETSI, ville forsvinde, idet de begge ville blive medtaget under én ny betegnelse, "europæisk standard" ("ES"?).

(VIII) Prøvning og certificering

87. CEN og CENELEC's statutter giver mulighed for, at disse organisationer kan dække aktiviteter inden for alle områder vedrørende gennemførelse af europæiske standarder, herunder prøvnings- og certificeringsemner. Dette gælder ikke ETSI, idet CEPT har beholdt disse spørgsmål inden for sit direkte ansvarsområde. CEN og CENELEC har etableret en række ordninger for gensidig anerkendelse og certificeringssystemer; CENELEC's certificeringsaftale (CCA), CENELEC HAR-aftalen for elektriske ledninger og kabler, CENELEC-certificeringsaftale for elektroniske komponenter og CEN-CCC-aftalerne. Andre aftaler er under udarbejdelse. Alle disse aftaler omfatter bestemmelser om overensstemmelsesmærker. F.eks. er HAR-aftalen baseret på et fællesmærke, HAR, ledsaget af national mærkning, CCA er baseret på gensidig anerkendelse af prøvningsrapporter, som fører til mærkning af produkter med en række nationale mærker, og CEN-CCC-aftalerne er baseret på et enkelt CEN-mærke, der angiver

- overensstemmelse med de relevante CEN-standarder. Begge organisationer har ligeledes etableret strukturer til varetagelse af mere generelle spørgsmål som f.eks. mærkeudvalget (CENELEC) og CENCER-udvalget (CEN).
88. Disse aftaler og strukturer har vist sig nyttige inden for deres begrænsede område, men har ikke ført til udviklingen af en egentlig europæisk kultur inden for spørgsmål vedrørende prøvning og certificering. Dette er næppe overraskende, da CEN og CENELEC består af nationale standardiseringsorganer, som repræsenterer producentinteresser i højere grad end prøvelaboratorier og certificeringsorganer. Standardiseringsorganerne kan vanskeligt repræsentere sidstnævnte, idet nogle af deres medlemmer er større prøve- og certificeringsinstanser i sig selv. CEN og CENELEC's certificeringsaftaler har derfor haft tendens til at være begrænsede i praksis, idet de i højere grad har opfyldt selvvalgte grupperes behov end behovene på et frit europæisk marked.
89. I december 1986 gjorde Kommissionen opmærksom på denne situation og foreslog dannelsen af en ny europæisk organisation som supplement til de europæiske standardiseringsorganer, idet den ville udgøre et samlingspunkt for alle, der er aktive inden for prøvning og certificering. Dette foranledigede Kommissionen til at anmode CEN og CENELEC om at udarbejde forslag til en sådan organisation, hvilket de forelagde i skitseform for Symposiet for prøvning og certificering, der afholdtes i Bruxelles i juni 1988. Symposiets konklusioner gik ud på, at en af de vigtigste betingelser for en sådan organisations troværdighed var, at den skulle være selvstyrende, dog med tætte forbindelser til standardiseringsaktiviteter. Den 24. juli 1989 sendte Kommissionen sin meddelelse (COM (89) 209) til Rådet vedrørende den globale metode for prøvning og certificering, hvori den bekræftede behovet for dannelsen af et selvstyrende organ. Rådet enedes den 21. december 1989 om at etablere Den Europæiske Organisation for Prøvning og Certificering (EOTC), hvilket førte til den formelle underskrivelse af aftalememorandummet mellem CEN, CENELEC, EFTA og Kommissionen den 25. april 1990.

Den nye organisation, der vil fungere parallelt med CEN og CENELEC, er nu etableret af de fire

underskrivere i en prøveperiode, som skulle slutte den 31. december 1992 med dannelsen af en juridisk selvstyrende organisation. I mellemtiden er CEN og CENELEC indforstået med på kontraktbasis at yde den nødvendige administrative støtte.

90. Kommissionen finder, at CEN og CENELEC fra nu af bør begynde at undersøge deres fremtidige relationer med EOTC og i særdeleshed, hvorledes de kan modtage og anvende organisationens resultater og effektivt bidrage til dens arbejde. Det ville ligeledes være passende for CEN og CENELEC at bringe deres arbejde inden for prøvning, certificering og kvalitetssikring på linie med principperne for den globale metode, som Ministerrådet godkendte i december 1989, og at undersøge, hvorledes dette kunne overføres til EOTC. Det ville være vanskeligt for to strukturer beskæftiget med disse spørgsmål at sameksistere, helt bortset fra omkostningsproblemet for europæisk industri med at finansiere to systemer - direkte eller indirekte. Overførslen af CEN og CENELEC's aftaler til EOTC vil bidrage betydeligt til denne organisations troværdighed.
91. Som nævnt i foregående afdeling, bør CEN og CENELEC yderligere overveje et fælles mærkningssystem for overensstemmelse med europæiske standarder. Der hersker allerede stor forvirring omkring mærkningsspørgsmålet, hvilket understreges af, at der eksisterer tre forskellige systemer inden for CEN/CENELEC-kredse. Ydermere er det vanskeligt at forestille sig, at europæisk industri fortsat kan leve med et system med nationale mærker for overensstemmelse med en fælleseuropæisk standard, der ikke alle har samme betydning, især i forbindelse med fællesskabslovgivning, som kræver CE-mærket.

Emne IX Intellectuel ejendomsret og patenter

92. Industriel og intellektuel ejendomsret (IER) samt patenter er blevet et alvorligt problem i forbindelse med standardisering. Medtagelse af sådanne elementer i en standard kan føre til forstærkelse af en dominerende stilling på markedet, medmindre der er opnået enighed om tilfredsstillende betingelser for brugen af sådanne ejendomsrettigheder. I mange tilfælde har mangel på tilstrækkelige fremgangsmåder for løsning af sådanne problemer forsinket arbejdet og stået i vejen for konvergens mod harmoniserede løsninger. Det europæiske standardiseringssystem bør tage

behørigt højde for IER og patentproblemer og udvikle praktiske regler for håndtering af en situation, der allerede er af betydning for de nye teknologier, men som også hurtigt får betydning for traditionelle områder. Pga. henvisningen til europæiske og internationale standarder i fællesskabsdirektiver haster det yderligere med at finde hensigtsmæssige løsninger og praktiske metoder til at løse problemerne med IER og patenter.

Kommissionen skitserer nedenfor en metode for emnet som oplæg til yderligere diskussion:

- Tekniske specifikationer indeholdt i standarder bør som grundregel være offentligt tilgængelige og alle parter, der ønsker at anvende standarderne, bør have mulighed for frit at gøre dette. Indgivelse af tekniske specifikationer til et standardiseringsorgan sikrer stor udbredelse af den tekniske know-how, hvilket normalt er meget gunstigt for ophavsmandens ide.
- Såfremt et bidrag til et europæisk standardiseringsorgan er dækket af IER eller patenter, bør der opgives tilstrækkelige oplysninger herom, således at eksperterne i arbejdsgruppen får mulighed for at basere deres opfattelse af, hvorvidt de specifikationer, der er dækket af IER eller patentrettigheder, bør medtages, på de faktiske forhold, herunder, hvor dette er relevant, de gældende licensbetingelser. Offentlig høring bør kun tages i betragtning, hvis der er opnået retfærdige og rimelige betingelser, og disse er behørigt registreret. (Det bør bemærkes, at denne løsning er tæt relateret til ISO-reglerne, som bør følges nøje i europæisk sammenhæng, især hvad angår arbejde dækket af mandater).
- I de usædvanlige tilfælde, hvor det viser sig vanskeligt at nå til enighed, bør pragmatiske procedurer være til rådighed med henblik på at finde løsninger, der forener behovet for vedtagelse af effektive standarder, IER- og patentejeres legitime rettigheder og behovet for at opretholde procedurernes

gennemsigtighed og overholde konkurrencepolitikken.

III C. De offentlige myndigheders rolle

93. De europæiske regeringer har for længst anerkendt betydningen af standardisering for økonomien, og EØF-medlemstaterne og deres nationale standardiseringsorganer er i tæt kontakt. Nogle medlemstater har anerkendt deres nationale standardiseringsorganer som havende en særlig selvstændig status (og i et eller to tilfælde et juridisk standardiseringsmonopol), mens de alle giver direkte økonomisk støtte til standardiseringsorganer. Standardisering accepteres generelt som et nyttigt middel til maksimering af økonomisk effektivitet og opfyldelse af andre samfundsmæssige mål. På fællesskabsplan har Ministerrådet overdraget ansvaret for udarbejdelse af udkast til tekniske specifikationer for EØF's produksikkerhedslovgivning til de europæiske standardiseringsorganisationer.
94. Efterhånden som overgangen fra national til europæisk standardisering imidlertid stiger i tempo, vil der sandsynligvis blive behov for, at myndighederne på nationalt og fællesskabsplan gør en ekstra indsats for at sikre, at denne ændring sker gnidningsløst og uden sammenbrud af eksisterende strukturer. Regeringer må opfordre til større bevidsthed blandt de forskellige interessekredse omkring de vigtige ændringer, der nu finder sted, samtidig med at de forsikrer deres nationale standardiseringsorganer om, at disse fortsat har en vigtig rolle, og at deres fremtid er sikret.

Aktion på fællesskabsplan

95. For at give et klart politisk signal om støtte til standardiseringsaktiviteter ville det være passende for Fællesskabet gennem en passende foranstaltning fra Ministerrådet at formalisere dets forhold til det europæiske standardiseringssystem. En sådan politisk foranstaltning kunne indeholde grundprincipperne for samarbejdet mellem standardiseringsparterne og de offentlige myndigheder inden for Fællesskabet. Ved at definere rollerne og målene for alle dele af systemet ville dette åbne et nyt kapitel i europæisk standardiserings udvikling og samle de berørte parters opmærksomhed om de muligheder, som det europæiske standardiseringssystem giver.

96. Fællesskabets anerkendelse bør omfatte en forpligtelse til at yde økonomisk støtte til det europæiske standardiseringssystem gennem en fastsat periode, som Kommissionen foreslår skal være mindst 5 år. En sådan klar tilkendegivelse om økonomisk støtte vil have en dobbelt fordel. Den ville bekræfte Fællesskabets interesse for videreudvikling af standardiseringen, men ville samtidig fastsætte et loft for Fællesskabets bistand, hvilket ville berolige Fællesskabets budgetmyndigheder, der, konfronteret med de hastigt stigende omkostninger forbundet med Fællesskabets støtteordninger, må fastsætte de årlige bevillinger til denne aktion inden for de lofter, der er fastsat i Fællesskabets finansielle overslag. Kommissionen finder, at den fremtidige økonomiske støtte til europæisk standardisering bør være i form af tilskud, der beregnes på basis af de udgifter, standardiseringsorganerne faktisk har haft. Dette ville være et incitament til at søge yderligere private midler til europæiske standardiseringsorganer og forenkle den administrative byrde for såvel Kommissionen som standardiseringsorganerne.

Aktion på nationalt plan

97. Nationale standardiseringsorganer vil forblive en essentiel del af det europæiske standardiseringssystem. De skal ikke blot behandle udkast til europæiske standarder gennem offentlig høring og national afstemning, men ligeledes koordinere nationale bidrag til den tekniske udarbejdelse af europæiske standarder, hvor direkte deltagelse af interessekredse på europæisk plan ikke anses for nødvendig. Det er af største vigtighed, at de nationale organisationer forbliver effektive, og at de offentlige myndigheder fortsat tilbyder dem støtte.
98. Indtægter fra salg af nationale standarder er den vigtigste indtægtskilde for de fleste nationale organer. Såfremt de i nærværende dokument anførte henstillinger om ændringer i europæiske standarders status og i ordninger for salg deraf følges, vil dette med tiden influere på nationale organers indtægter, efterhånden som antallet af europæiske standarder stiger (selv om det er umuligt at lave et skøn uden kendskab til, hvor stor en del af salgsindtægterne, der tilfalder henholdsvis de europæiske og nationale organer). Europæisk industri og andre berørte parters direkte

finansiering af europæiske standardiseringsorganer ville sandsynligvis også have tendens til at medføre en reduktion af de nationale organers indtægter. Nationale myndigheder kan i fremtiden blive nødsaget til at kompensere for et sådant indtægtstab, medmindre de tager skridt til at opfordre den private sektor til at engagere sig mere aktivt i standardiseringsarbejdet som helhed.

99. Fremme af en stærk interesse for europæisk standardisering er klart i alle medlemstateres interesse. De, som er mest bevidste om europæiske aktiviteter og mest villige til at bidrage hertil, vil være bedst rustet til at forsvare deres egne (og deres lands) økonomiske interesser på europæisk plan. Nationale standardiseringsorganer vil for de flestes vedkommende forblive den foretrukne kanal for indhentning af oplysninger om igangværende aktiviteter og tekniske bidrag til produktionen af europæisk standarder. Men medlemstaterne skal bidrage til, at offentligheden bliver bevidst om den kritiske fase, som europæisk standardisering nu går ind i, og fremme støtte til nationale såvel som europæiske dele af det europæiske standardiseringssystem.

IV DE NÆSTE SKRIDT

100. Sigtet med denne grøn bog er at fremprovokere en bred debat med henblik på at opnå enighed om, hvorledes de næste skridt i udviklingen af europæisk standardisering skal tages. Da disse skridt vil blive alle berørte parter - regeringers, standardiseringsorganers, producenteres, standardbrugerens, organiseret arbejdskrafts og private borgeres - kollektive ansvar, opfordres alle til at gøre sig tanker om og kommentere denne grøn bog.
101. Kommissionen vil selv rådføre sig med de vigtigste berørte parter i de kommende måneder med henblik på at identificere de vigtigste enstemmighedspunkter inden udgangen af dette år. Den har ligeledes til hensigt at anmode de tre europæiske standardiseringsorganer om at forslå grundregler for det europæiske standardiseringssystem og hurtigst muligt at fremkomme med forslag til ændringer af deres egne procedurer og arbejdsmetoder. Det kan være hensigtsmæssigt at afholde en større konference efter afslutningen af rådføringsprocessen for at give alle berørte parter mulighed for at reagere på konkrete aktionsforslag.
102. Som anført ovenfor, skal beslutninger om organisering af europæisk standardisering være frivillige og vil afhænge af synspunkter fremført af dem, der ønsker at anvende standarder. Fællesskabet er imidlertid fuldt forpligtet til fremme europæisk standardisering på grund af dens økonomiske betydning. Næste trin i udviklingen bør derfor ledsages af et klart bevis på interesse, samarbejdsvilje og støtte på politisk plan.

I lyset af den offentlige debat om denne grøn bog vil Kommissionen overveje at foreslå Ministerrådet relevante beslutninger. Sådanne beslutninger kunne f.eks. være

- (I) en beslutning taget af Rådet, der fastsætter grundprincipperne for samarbejdet mellem Fællesskabets offentlige myndigheder og det europæiske standardiseringssystem, og som især definerer europæiske standarders rolle inden for lovgivningens rammer, og
- (II) en beslutning taget af Rådet, hvorved Fællesskabet forpligtes til en flerårig

aktion til fordel for europæisk standardisering på nationalt plan og inden for reviderede organisatoriske rammer på europæisk plan. En sådan beslutning vil især forpligte Fælleskabet til at yde støtte til standardiseringssystemet i en fastlagt periode. Støttens størrelse vil årligt blive fastsat af Fællesskabets budgetmyndighed i overensstemmelse med de lofter, der er fastsat i Fællesskabets nuværende eller senere finansielle overslag.

V SAMMENDRAG AF KOMMISSIONENS HENSTILLINGER

A. Til europæisk industri og andre berørte parter

- Europæisk standardisering bør gives høj prioritet i virksomhedsstrategien for det indre marked.
- Der er behov for større engagement i standardisering, hvad angår
 - * direkte finansiering af standardiseringsorganer (nationale og europæiske)
 - * forslag til prioriterede emner for standardiseringsarbejdet
 - * frigivelse af eksperter til standardiseringsarbejde (især projekthold)

B. Til europæiske og nationale standardiseringsorganer

(I) Effektivitet

Det haster med proceduremæssige ændringer for at fremskynde leveringen af europæiske standarder, som f.eks.

- brug af "sekretariater for udarbejdelse af udkast" eller "projekthold" til fremskyndelse af udfærdigelse af udkast til fælles arbejdsdokumenter
- aktiv fremme af flere sektorale associerede standardiseringsorganer fra CEN/CENELEC's side
- brug af ny kommunikationsteknologi til fremskyndelse af diskussionen om arbejdsdokumenter
- mere systematisk brug af flertalsafstemning med henblik på at opnå enighed om udkast til europæiske standarder, især for arbejde i henhold til mandat
- tilpasning af reglerne for flertalsafstemning til de i EØF-traktaten anførte

- kortere høringsperioder (2 måneder for enstemmighedsudkast, højst 4 måneder for udkast vedtaget ved flertalsafstemning)
- en 2 måneders periode for reaktion på kommentarer
- direkte anvendelse af vedtagne europæiske standarder uden afventen af national indførelse.

Herudover skal arbejde i henhold til mandat fra EØF og EFTA og standarder for ydeevne frem for deskriptive standarder prioriteres højt.

(II) Koordination og struktur

Etablering inden udgangen af 1991 af et europæisk standardiseringssystem bestående af

- * Et Europæisk Standardiseringsråd sammensat af personer repræsenterende større økonomiske interessegrupperes synspunkter, EF-Kommissionen, EFTA-sekretariatet og direktørerne for de europæiske standardiseringsorganer. Dette råd får ansvaret for europæisk standardiserings strategiske retning;
- * En europæisk standardiseringsbestyrelse bestående af repræsentanter for de europæiske standardiseringsorganer. Bestyrelsen får ansvaret for styring og koordination af det europæiske standardiseringssystem på Standardiseringsrådets vegne.
- * Europæiske standardiseringsorganer anerkendt af Standardiseringsrådet som havende enekompetence inden for deres område, og som overholder fællesreglerne for det europæiske standardiseringssystem,
- * Nationale standardiseringsorganer, som alene har ansvaret for udførelsen af visse opgaver for de europæiske standardiseringsorganer på nationalt plan (offentlig høring, afstemning).

(III) Medlemskab og internationalt samarbejde

Medlemskab

- For øjeblikket ingen udvidelse af europæiske standardiseringsorganers medlemskare med fuldt medlemskab.
- Status som associeret medlem (deltagelse uden stemmeret) for europæiske ikke-medlemslande.

Teknisk samarbejde

- Europæiske standardiseringsorganers påtagelse af ansvaret for koordinationen af tekniske hjælpeprogrammer for ikke-medlemslande.

Internationalt samarbejde

- Deltagelse af observatører fra internationale standardiseringsorganisationer (ISO og IEC) i europæiske arbejdsgrupper.
- Fortsatte europæiske anmodninger til internationale standardiseringsorganer om at udføre arbejde, Europa har behov for, uden for de lovgivningsmæssige rammer.

(IV) Udvidet ansvar

- Adgang for berørte parter til at deltage i arbejdet og styringen af standardiseringsorganerne på europæisk plan, dvs.
 - * individuelle medlemmers direkte deltagelse i tekniske organers arbejde, hvor dette er relevant
 - * observatørstatus for organisationer på europæisk plan, f.eks. fagforeninger og forbrugere, i forbindelse med alt teknisk arbejde
 - * repræsentation af de vigtigste økonomiske interesser og offentlige myndigheder i de europæiske organers direktion

(som det er praksis på
nationalt plan)

- Adgang for deltagelse af berørte parter fra andre europæiske lande i nationale standardiseringsorganer.

(V) Finansiering

En ny finansieringsmåde for europæisk standardiseringsarbejde er nødvendig for at sikre langsigtet stabilitet, især ved

- mere langsigtet planlægning fra europæiske standardiseringsorganers medlemmers side
- tildeling af en del af indtægterne fra salget af europæiske standarder til de europæiske standardiseringsorganer
- øget konkurrence i salget af europæiske standarder
- større brug af direkte økonomiske bidrag til europæisk standardiseringsarbejde fra europæisk industri (f.eks. gennem flere associerede standardiseringsorganer)
- en langsigtet forpligtelse til økonomisk støtte til standardisering fra offentlige myndigheder inden for Fællesskabet.

(VI) Information

- Informationsproceduren for standardiseringsaktiviteter i henhold til direktiv 83/189/EØF skal styrkes, således at der holdes en 3-måneders status-quo-periode efter notifikation
- Udvikling af en europæisk standardiseringsdatabase med de bibliografiske data om eksisterende nationale og europæiske standarder og sammendrag af igangværende aktiviteter i det europæiske standardiseringsråds regi
- Adgang for alle berørte parter til oplysninger

(VII) Den europæiske standards status

- Selvstændig status for europæiske standarder (dvs. intet krav om indførelse som nationale standarder før brug)
- Identifikation af europæiske standarder, efter national indførelse, i nationale kataloger alene ved hjælp af deres europæiske referencenummer
- Erstatning af nationale mærker med et fælles mærke for overensstemmelse med europæiske standarder
- Etablering af et enkelt sæt europæiske standarder ("ES"?), således at den nuværende skelnen mellem "ENer" (CEN + CENELEC) og "ETSer" (ETSI) fjernes.

(VIII) Prøvning og certificering

- Europæiske standardiseringsorganer bør definere deres forhold til den europæiske organisation for prøvning og certificering (EOTC)
- Overdragelse af CEN/CENELEC certificeringsaftaler til EOTC

(IX) Intellektuel ejendomsret og patenter

- Medtagelse af IER og patenter i standarder bør være underkastet klare regler, som indeholder bestemmelser om enten fri brugsret til IER og patenter eller brug heraf på retfærdige og rimelige betingelser.

C. Til medlemstaternes myndigheder

- Det ny europæiske standardiseringssystem bør formelt anerkendes i fællesskabsretten, og vilkårene for samarbejde med offentlige myndigheder fastsættes i en beslutning taget af Rådet
- en anden beslutning taget af Rådet vedrørende en flerårig aktion er nødvendig, hvorved Fællesskabet principielt forpligtes til at yde støtte til udviklingen af europæisk

standardisering i en vis periode (1991-1995) inden for de lofter, som Fællesskabets budgetmyndighed årligt fastsætter.

- Fællesskabets finansiering af europæisk standardisering "i henhold til mandat" bør ændres til godtgørelse af afholdte udgifter.
- Mere aktiv fremme af europæisk standardisering fra medlemstaternes side.

Bilag 1

Standardiseringsbestillinger afgivet til CEN og CENELEC siden 1986

- Standardiseringsprogrammer for jern og stål
- Sikkerhed i forbindelse med legetøj: kemiske og mekaniske egenskaber, brændbarhed, visse metalleres vandring, kemisk legetøj, elektrisk legetøj.
- Koldtvandsmålere.
- Vævede polypropylensække beregnet til brug ved fødevarerhjælp.
- Taktile faremeddelelser på emballage, krav
- Simple trykbeholdere
- Trykbeholdere (referencestandarder)
- Selvdrevne industrielle trucker; regler for konstruktion og placering af pedaler.
- Gasapparater til øjeblikkelig varmtvandsproduktion.
- Varmevekslere.
- Standardiseringsprogram for brændstoffer til motorkøretøjer.
- Standardiseringsprogram for byggeprodukter: træ, beton, murværk, vinkeltagsprodukter, cement og byggekalk.
- Evalueringskriterier for prøvningslaboratorier og certificeringsorganer.
- Standardiseringsopgaver inden for det flyvetekniske område.
- Personlige værnemidler.
- Maskiner.
- Offentlige indkøb: standardiseringsprogrammer inden for drikkevandsforsyning, energi og transport, vandforsyning og dræning/kloakering.
- Elektrisk udstyr (lavspændings-).
- Sikkerhedsstandarder for akkumulerende ovne.
- Sikkerhedsstandarder for jordafledningsafbrydere.
- Luftbåren støj fra husholdningsapparater.
- Sikkerhed for ventilatorer.

- Elektromagnetisk kompatibilitet.
- Lavspændingsluftafbrydere.
- Standardiseringsprogram inden for avanceret keramik.
- Medicinsk udstyr: horisontale standarder, standarder for aktive implantater.
- Avanceret teknisk keramik.
- Ikke-automatiske vægte.
- Eurokoder.
- Informationsteknologi
 - * Applikationsfunktioner
 - * Kombinerede funktioner
 - * Applikationsudvidelsesfunktioner
 - * Relæfunktioner
 - * Specifikation for karakter- og kontrolrepertoire
 - * Telekommunikationsfunktioner
 - * Programmeringssprog
 - * Informationsbehandlingssystemer - Computergrafik
 - * Magnetiske støttemedier
 - * Identifikations- og betalingskort
 - * Udveksling af handelsdata
 - * Terminalergonomi
 - * OSI-referencemodel
 - * CD-ROM
 - * ISDN konnektor
 - * Interface for minicomputere
 - * Sikkerhed i forbindelse med T-udstyr

- * ISDN-PABX (privat automatisk bicentral)
- * ISDN-ISPBX
- * Audiovideocomputer (A.V.C.)
- * Elektromagnetisk kompatibilitet (EMC)
- * Teknisk specifikation for elektroniske komponenter
- * Stregkoder

Bilag 2

FORSLAG TIL ORGANISATIONS- STRUKTUR FOR DET EUROPÆISKE STANDARDISERINGSSYSTEM 1)

Det europæiske standardiseringssystem bør bestå af:

- det europæiske standardiseringsråd
- den europæiske standardiseringsbestyrelse
- europæiske standardiseringsorganer
- nationale standardiseringsorganer

Det europæiske standardiseringsråd

Det europæiske standardiseringsråd vil blive ansvarlig for det europæiske standardiseringssystemets strategiske udvikling.

Rådet skal især beskæftige sig med fremme af udviklingen af det europæiske standardiseringssystem som reaktion på markedets behov. Det skal etablere og vedligeholde fællesprincipperne eller -reglerne for europæisk standardisering, fastsætte fremgangsmåden for voldgift ved tvister mellem organerne og tage beslutning om optagelse af yderligere europæiske standardiseringsorganer i det europæiske standardiseringssystem.

Rådet vil anmode den europæiske standardiseringsbestyrelse om at iværksætte en aktion for opnåelse af de brede strategiske mål, som det fastsætter.

Rådet vil bestå af personer, der repræsenterer de vigtigste økonomiske interessers synspunkter inden for europæisk standardisering (industri, forbrugere, brugere, fagforeninger), repræsentanter for Kommissionen for De europæiske Fællesskaber og sekretariatet for den europæiske frihandelsorganisation (EFTA) og direktørerne for de europæiske standardiseringsorganer. Rådets præsident bliver en europæisk industrileder. [Forslag til rådets medlemskreds er skitseret i bilaget].

Den europæiske standardiseringsbestyrelse

Den europæiske standardiseringsbestyrelse vil være rådets øverste organ.

Bestyrelsen vil få ansvaret for koordinationen af de europæiske standardiseringsorganers arbejde og for at iværksætte rådets politik, især hvad angår

1) Se iøvrigt vedhæftede tabel 1

- * udvikling af de mere detaljerede regler for europæisk standardisering,
- * tilsyn med overholdelsen af disse regler,
- * udvikling af en fælles europæisk standardiseringsdatabase,
- * fremme af bevidstheden om og kendskabet til europæisk standardisering.

Bestyrelsen vil bestå af repræsentanter for de europæiske standardiseringsorganer og rådets sekretær.

Europæiske standardiseringsorganer

Europæiske standardiseringsorganer er de organer, der er organiseret til at udføre standardiseringsarbejde på europæisk plan og anerkendes af det europæiske standardiseringsråd som værende i overensstemmelse med fællesreglerne for det europæiske standardiseringssystem.

De europæiske standardiseringsorganer får enekompetence inden for deres ansvarsområde. De vil frit kunne bestemme deres medlemskreds og arbejdsmetoder under iagttagelse af systemets fællesregler. De skal imidlertid sikre, at alle berørte parter repræsenteres i tilstrækkeligt omfang i deres arbejde. De skal have formelle forbindelser med de nationale standardiseringsorganer og skal være repræsenteret i det europæiske standardiseringsråd og den europæiske standardiseringsbestyrelse. De skal ligeledes sikre effektivt samarbejde med internationale standardiseringsorganer.

De får ansvaret for:

- * planlægning, finansiering og organisering af standardiseringsarbejde inden for deres kompetenceområde,
- * levering af udkast til europæiske standarder til de nationale standardiseringsorganer til offentlig høring og endelig afstemning i overensstemmelse med fællesreglerne for systemet,
- * offentliggørelse af vedtagne europæiske standarder i samarbejde med de nationale standardiseringsorganer og kontrol med ophavsret til sådanne standarder,
- * fremmelse af europæisk standardisering inden for deres kompetenceområde.

Nationale standardiseringsorganer

Nationale standardiseringsorganer er de organisationer, der anerkendes som havende enekompetente til at bekendtgøre standarder på nationalt plan.

De skal udføre visse opgaver på nationalt plan inden for det europæiske standardiseringssystem, som f.eks.

- offentlig høring og udmøntning af nationale afstemning om udkast til europæiske standarder
- offentliggørelse på nationalt plan af vedtagne europæiske standarder efter aftale med de europæiske standardiseringsorganer.

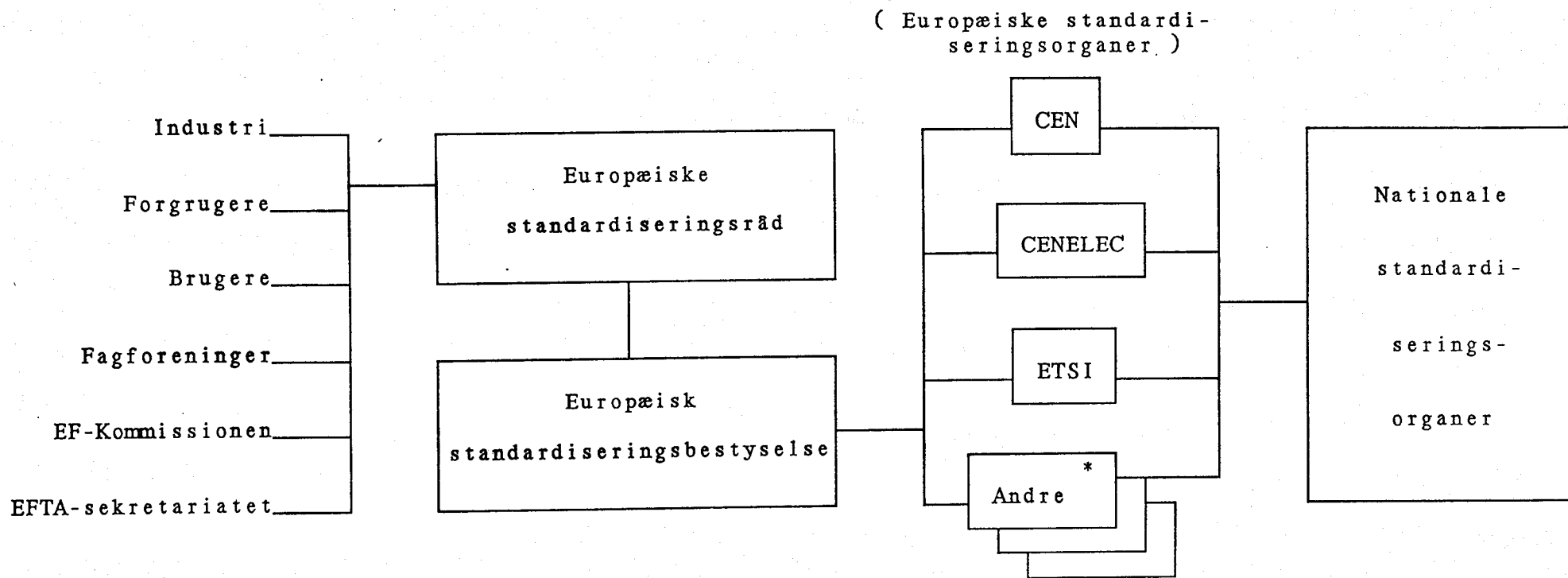
De skal overholde fællesreglerne med henblik på levering af oplysninger om deres standardiseringsaktiviteter til den

europæiske standardiseringsdatabase og de europæiske standardiseringsorganers status-quo-forpligtelser.

Hvor der gives mulighed for dette i et europæisk standardiseringsorgans regler, kan de ligeledes drive sekretariatet for tekniske udvalg, underudvalg og arbejdsgrupper på europæisk plan.

Tabel 1

Forslag til europæiske standardiseringssystem

* Organer anerkendt af Det Europæiske Standardiseringsråd

BILAG

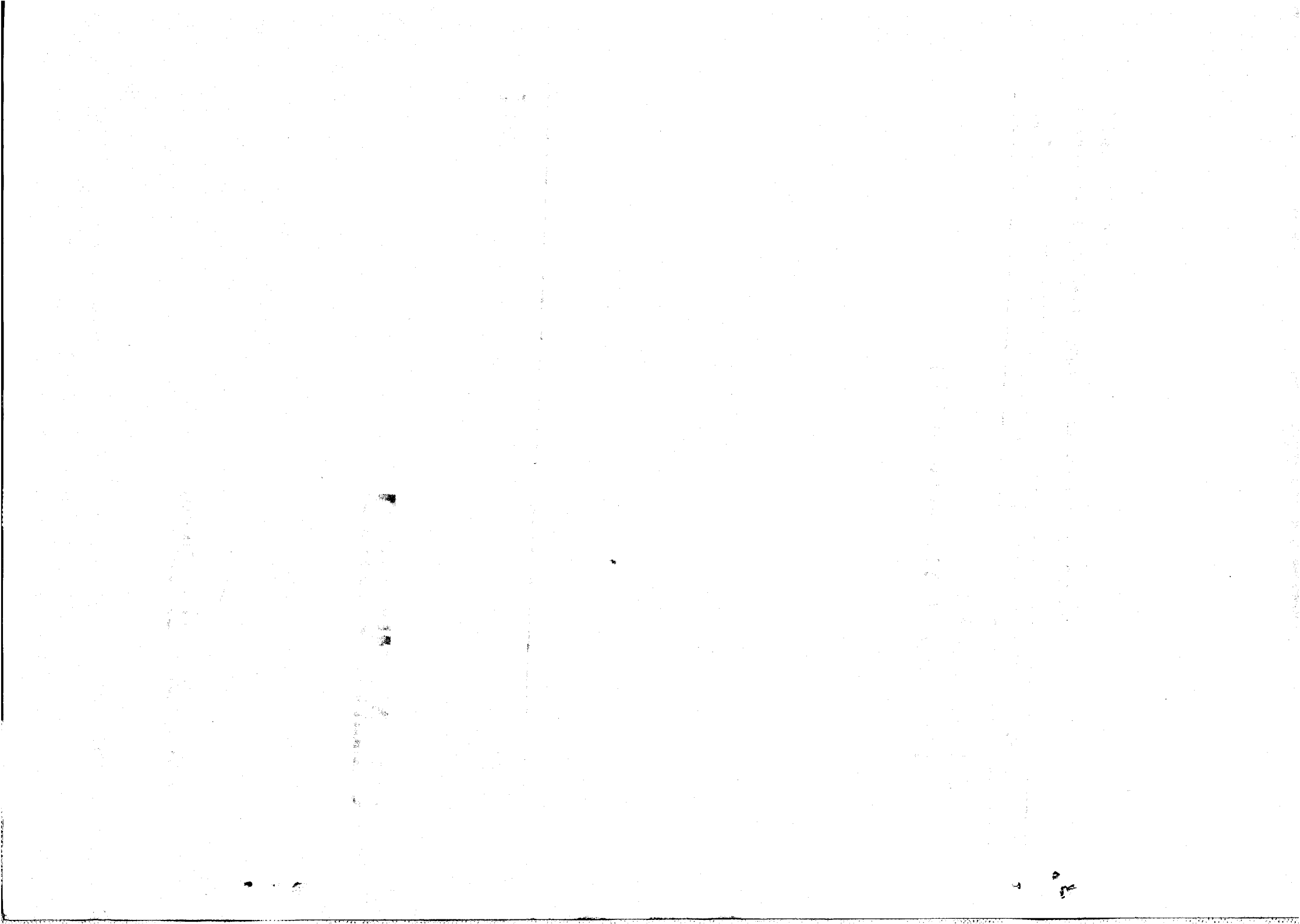
Forslag til det europæiske standardiseringsråds sammensætning

- * 7 repræsentanter for europæisk industri (hvoraf 1 repræsenterer små og mellemstore virksomheder)
- * 2 repræsentanter for industrielle brugere af varer og tjenesteydelser
- * 2 forbrugerrepræsentanter
- * 2 repræsentanter for fagforeninger
- * 1 repræsentant for Kommissionen for De europæiske Fællesskaber
- * 1 repræsentant for EFTA-sekretariatet
- * 1 repræsentant for hvert europæisk standardiseringsorgan (plus rådets sekretær)

Præsidenten for rådet skal være en repræsentant for europæisk industri.

Forslag til den europæiske standardiseringsbestyrelses sammensætning

- * et lige antal repræsentanter fra hvert af de europæiske standardiseringsorganer
- * Rådets sekretær

ISSN 0254-1459

KOM(90) 456 endelig udg.

DOKUMENTER

DA

01 13 16

Katalognummer : CB-CO-90-498-DA-C
ISBN 92-77-64686-1

SALGSPRIS	til og med 30 sider: 3,50 ECU	for hver 10 sider derudover: 1,25 ECU
-----------	-------------------------------	---------------------------------------

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer
L-2985 Luxembourg